

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

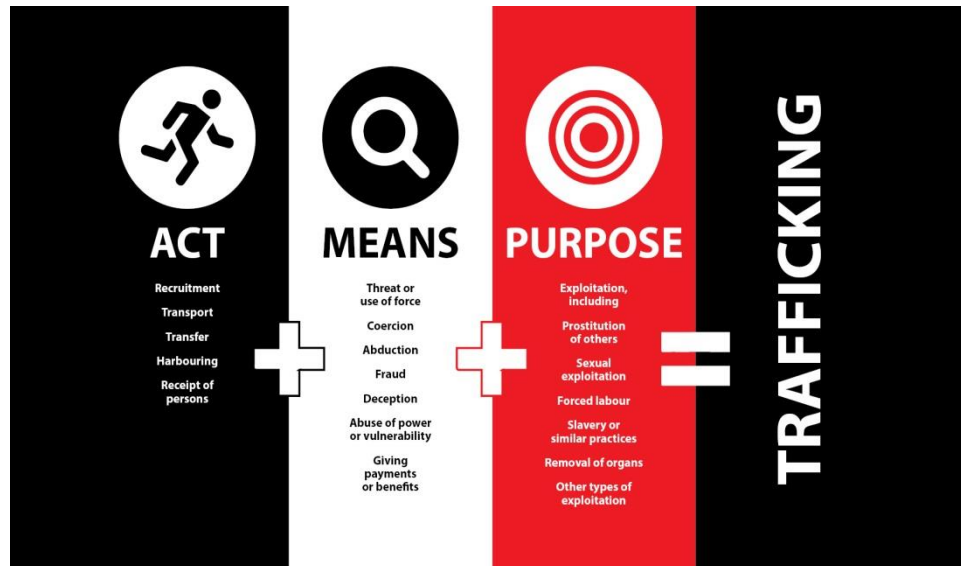
Κοινωνικές Διακρίσεις, Μετανάστευση, Ιδιότητα του Πολίτη

**HUMAN TRAFFICKING ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΑΤΗΣΗ ΤΩΝ
ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Ονοματεπώνυμο : Αναστασία Αντωνίου

A.M: 3032201601401

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:

Εμμανουήλ Σπυριδάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Επιβλέπων

Ανδρέας Φερόνας, Επίκουρος Καθηγητής, Μέλος

Κουτσούκου Ηλέκτρα, Διδάκτωρ Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Μέλος

Κόρινθος, 05/06/2018

Copyright © 2018 (Αναστασία Αντωνίου) Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος. Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας έκδοσης, εξολοκλήρου ή τμήματος αυτής για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση των μελετών για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τους συγγραφείς. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα των κειμένων εκφράζουν τους συγγραφείς και μόνο.

Στην οικογένεια μου, και ιδιαίτερα στην αδερφή μου Χ. και στον σύντροφό μου Α. για όλη την στήριξή τους σε όλες μου τις προσπάθειες...

Ολοκληρώνοντας την παρούσα διπλωματική εργασία θα ήθελα να ευχαριστήσω: Τους καθηγητές μου για την καθοδήγηση και την συνεργασία σε αυτή μου την προσπάθεια.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Περίληψη.....	5
Abstract	6
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	7
1. Η ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ	10
1.1. Ορισμός Εμπορίας.....	10
1.2. Εξαναγκασμός και εξαπάτηση	11
1.3. Ορισμός Λαθρεμπορίου	12
1.4. Παράνομη Μετανάστευση	13
2. ΘΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ	15
2.1. Εμπορία για Καταναγκαστική Εργασία Έναντι Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης.....	15
2.1.1. Σεξουαλικό Εμπόριο.....	16
2.2. Στρατολόγηση	17
2.3. Τα Θύματα: Εμπορία Γυναικών, Παιδιών και Ανδρών.....	18
2.3.1. Παιδιά ως Θύματα.....	19
2.4. Έλεγχος του Θύματος.....	19
3. ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ	22
3.1. Η Σύμβαση του 1949 για την Εμπορία Ανθρώπων	22
3.2. Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων εις Βάρος των Γυναικών	25
3.3. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.....	26
3.4. Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού	27
4. ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	31
4.1. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου	31
4.2. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.....	32
4.3. Η Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.....	33
4.4. Η Σύμβαση και το Πρωτόκολλο που Αφορούν το Καθεστώς των Προσφύγων	35
5. ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ.....	37
5.1. Ορισμός του Οργανωμένου Εγκλήματος	38
5.2. Η Υποχρέωση Ποινικοποίησης.....	39
5.2.1. Ποινικοποίηση της Προσπάθειας και της Συνέργειας, Ευθύνη των Νομικών Προσώπων.....	41
5.3. Διακρατικοί Εγκληματίες που Εμπλέκονται στην Εμπορία Ανθρώπων	43

5.4. Η Εμπορία Ανθρώπων ως Διακρατικό Οργανωμένο Έγκλημα.....	44
6. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ	47
6.1. Το Αδίκημα της Εμπορίας Ανθρώπων	47
6.1.1. Το αδίκημα της Εμπορίας Ανθρώπων για Σκοπούς Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης ..	48
6.2 Αντιμετώπιση της Εμπορίας Ανθρώπων στην Ελλάδα	49
6.3. Πηγές Δεδομένων για τα Αδικήματα	54
6.4. Το καθεστώς Κατά της Εμπορίας Ανθρώπων στην Ελλάδα	55
7. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.....	60
7.1. Σταματώντας την Εμπορία Ανθρώπων.....	60
7.1.1. Σχέδιο Δράσης του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων.....	61
7.2. Προσέγγιση του Νόμου Έναντι των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.....	63
7.2.1. Τα Μέσα του ΟΗΕ για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων	64
7.3. Προστασία και Υποστήριξη των Θυμάτων	65
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	69
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ.....	72
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	80

Περίληψη

Η παρούσα βιβλιογραφική έρευνα με τίτλο «Human Trafficking και Καταπάτηση των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων» έχει σκοπό να μελετήσει το παγκόσμιο πλέον φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων και της έκτασης που έχει λάβει τα τελευταία χρόνια. Η έρευνα αποτελείται από επτά κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία αναφορά ως προς τον ορισμό της εμπορίας ανθρώπων και την διαφορά του με άλλες μορφές εξαπάτησης. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μία προσπάθεια για τον καθορισμό των θυμάτων της ανθρώπινης διακίνησης, καθώς και μία μικρή αναφορά στην στρατολόγηση των θυμάτων και τον έλεγχό τους από τους διακινητές. Το τρίτο κεφάλαιο αναφέρει ρητά το Διεθνές νομικό πλαίσιο για την εμπορία ανθρώπων και τις Συμβάσεις που έχουν συναφθεί για την προστασία των θυμάτων. Στο τέταρτο κεφάλαιο γίνεται η κεντρική αναφορά για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τις Συμβάσεις και τις αποφάσεις που έχουν ληφθεί. Στο πέμπτο κεφάλαιο συνδυάζεται πλέον η εμπορία ανθρώπων με την εγκληματική της φύση. Το έκτο κεφάλαιο αποτελεί εξ' ολοκλήρου μια αναφορά ως προς το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων στην χώρα μας (την Ελλάδα), καθώς και ποια μέτρα αντιμετώπισης έχουν παρθεί. Στο έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο, το οποίο είναι και η κατακλείδα αυτής της έρευνας, καταγράφονται οι προσπάθειες που γίνονται ως προς την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Abstract

This bibliographic research under the title "Human Trafficking and Human Rights Abuse" aims to study the global phenomenon of human trafficking and the extent it has taken over the past few years. The research consists of seven chapters. In the first chapter there is a reference to the definition of human trafficking and its distinction from other forms of deception. The second chapter attempts to identify the victims of human trafficking, as well as making a small reference to the recruitment of victims and the control the traffickers have over them. The third chapter explicitly mentions the International Legal Framework on Trafficking in Human Beings and the Conventions for the Protection of the victims. The fourth chapter deals with the primary reference to human rights, conventions and decisions taken. The fifth chapter combines the human trafficking with its criminal nature. The sixth chapter is entirely a reference to the phenomenon of human trafficking in our country (Greece), and the measures that have been imposed. The seventh and final chapter, which is also the conclusion of this research, identifies the efforts to combat human trafficking.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ανάγκη αντιμετώπισης του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων της σεξουαλικής εκμετάλλευσης αλλοδαπών γυναικών και παιδιών, έχει αναγνωριστεί όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια από πολλές θεσμικές, διεθνείς και εθνικές υπηρεσίες – όπως επιδεικνύει η τεράστια τεκμηρίωση για το θέμα. Ωστόσο, πέρα από όλες τις παρεμβάσεις και τις διατάξεις που έχουν γίνει, οι σύνδεσμοι: πορνεία-μετανάστευση, φτωχές χώρες- πλούσιες χώρες, απαίτηση για σεξ από άνδρες στις πλούσιες χώρες που συνάντησαν γυναίκες από φτωχές χώρες, εξακολουθούν να υπάρχουν παρόλα τα αντίμετρα. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, πληροφορίες και εκστρατείες πρόληψης, ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ των διαφόρων εθνικών και διεθνών αστυνομικών δυνάμεων για την καταπολέμηση των εγκληματικών οργανώσεων καθώς και τη δημοσίευση και εφαρμογή νέων νομοθετικών διατάξεων. Οποιαδήποτε ανάλυση του φαινομένου δείχνει με μεγαλύτερη ακρίβεια ακόμη και αν οι όροι «παράνομη μετανάστευση» και «εμπορία ανθρώπων» καθορίζουν κατ' αρχήν δύο διαφορετικές δραστηριότητες, καθεμία από τις οποίες γίνεται στενά συνδεδεμένη με την άλλη. Και οι δύο είναι, στην πραγματικότητα, τμήματα μιας νέας τεράστιας περιοχής εγκληματικής δραστηριότητας, που δημιουργήθηκε από τις φιλοδοξίες των μεταναστών για μια καλύτερη ζωή για τον εαυτό τους και τις οικογένειές τους, αφενός, και τα εμπόδια που έχουν θέσει οι αρχές μετανάστευσης για τον τρόπο υλοποίησής τους, από την άλλη.

Κατά συνέπεια, είναι προφανές ότι το εμπόριο ανθρώπων αποτελεί ένα σοβαρό πρόβλημα σε παγκόσμια κλίμακα. Αν και μπορεί να εξακολουθεί να είναι δύσκολο να εκτιμηθεί ιδιαίτερα η αξία του εμπορίου ανθρώπων λόγω της έλλειψης ομοιογενών και ακριβών δεδομένων, επιβεβαιώνουν όλοι οι ειδικοί ότι ο όγκος της διακίνησης δεν ήταν ποτέ τόσο μεγάλος, και ποτέ άλλοτε δεν αυξήθηκε με τέτοιο ιλιγγιώδη ρυθμό. Αυτό που κάνει ακόμη πιο δύσκολο να δημιουργηθεί μια πραγματική στρατηγική για την καταπολέμηση του φαινομένου σε παγκόσμια κλίμακα, είναι το γεγονός ότι τα διαθέσιμα δεδομένα είναι σπάνια, αναξιόπιστα και όχι αμοιβαία συγκρίσιμα. Παρόλο που σημειώθηκε κάποια πρόοδος πρόσφατα, το γεγονός

παραμένει ότι τα στατιστικά στοιχεία για την εμπορία ανθρώπων είναι εξαιρετικά ανεπαρκή παντού στον κόσμο. Η απουσία κοινού ορισμού, μαζί με την έλλειψη εναρμόνισης μεταξύ των νομικών συστημάτων και την άρνηση από κάποια κράτη να αναγνωρίσουν ακόμη ότι υπάρχει τέτοιο εμπόριο, όλα εμποδίζουν τον τρόπο της θεωρητικής ανάλυσης και της εμπειρικής έρευνας σχετικά με την εμπορία ανθρώπων με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση και εμποδίζουν τη συνεργασία μεταξύ των Κρατών μελών. Το γεγονός ότι κάθε κράτος φαίνεται να έχει διαφορετική αντίληψη του προβλήματος επηρεάζει άμεσα τις αποφάσεις πολιτικής και, αναπόφευκτα, τις στατιστικά διαθέσιμες λεπτομέρειες του φαινομένου. Συνεπώς, εκεί διαπιστώνεται έλλειψη αξιόπιστης συλλογής τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο συστημάτων και της συνεπούς αναφοράς βασικών δεδομένων σχετικά με τις διάφορες πτυχές του φαινομένου της εμπορίας αλλοδαπών γυναικών και παιδιών για τον σκοπό της σεξουαλικής εκμετάλλευσης.¹

Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, ο κυρίαρχος λόγος για την εμπορία ανθρώπων έρχεται σε τροχιά με την σεξουαλική εργασία, υπογραμμίζοντας τους περιορισμούς της κινητικότητας ορισμένων πληθυσμών, και ορίζοντας εκείνους που εμπορεύθηκαν ως θύματα. Ενημέρωμένοι από τους κυρίαρχους λόγους, πολλές χώρες έχουν λάβει μέτρα όπως η διάσωση από την αστυνομία, η αναγκαστική «αναμόρφωση», και την απέλαση εκείνων που θεωρούνται ως θύματα εμπορίας.

Ο ηθικός πανικός ότι οι μετανάστριες που εργάζονται στη βιομηχανία του σεξ είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων είναι ενσωματωμένη στον τελευταίο ορισμό των Ηνωμένων Εθνών για το εμπόριο. Ο ορισμός καθιστά ότι η εκμετάλλευση «περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της εκπόρνευσης άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης» και ότι η συναίνεση του θύματος διακίνησης καθίσταται «αβάσημη».² Καθώς η σεξουαλική εργασία ορίζεται ως καταναγκαστική μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης, η πραγματικότητα που ζούν εργαζομένων στην βιομηχανία του σεξ παραβλέπονται και απορρίπτονται από συζητήσεις διάσωσης κατά της εμπορίας ανθρώπων.

¹ Savona U.E. , Stefanizzi S. (Eds.) (2007) *Measuring Human Trafficking: Complexities and Pitfalls*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Springer, Σελ. 1-2

² United Nations (2000) Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime [Ανακτήθηκε στις 11/05/2018]
<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx>

Ο κυρίαρχος λόγος διακίνησης ανθρώπων όχι μόνο συγκρούεται με την εργασία στην βιομηχανία του σεξ αλλά επίσης συγκρούεται με την εθελοντική πορνεία με το σεξουαλικό εμπόριο. Εντάσσοντας όλες τις μορφές εμπορίας στην κατηγορία του σεξουαλικού εμπορίου και την εξισορρόπηση όλων των εργασιών της βιομηχανίας του σεξ με το σεξουαλικό εμπόριο, ο κυρίαρχος λόγος όχι μόνο δημιούργησε έναν ηθικοποιητικό σεξουαλικό πανικό στο πλαίσιο της συζήτησης, αλλά έριξε και ένα πέπλο γύρω από τα θέματα σχετικά με το καθεστώς των μεταναστών και τις συνθήκες εκμετάλλευσης στην εργασία.³

³ Zheng T. (Eds.) (2010) *Sex Trafficking, Human Rights and Social Justice*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Routledge, Σελ. 2

1. Η ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

1.1. Ορισμός Εμπορίας

Μετά την επικύρωση του πρωτοκόλλου των Ηνωμένων Εθνών για την εμπορία ανθρώπων, υπάρχει σχεδόν καθολική συμφωνία για τον ορισμό της. Τα Ηνωμένα Έθνη ορίζουν την εμπορία ανθρώπων ως εξής:

Η στρατολόγηση, η μεταφορά, η στέγαση ή η παραλαβή προσώπων μέσω απειλής ή χρήσης βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, όπως απαγωγής, εξαπάτησης, ή παραπλάνησης, μέσω κατάχρησης εξουσίας ή μέσω μιας ευαίσθητης θέσης, ή μέσω παροχής ή λήψης πληρωμών ή παροχών για την επίτευξη της συναίνεσης ενός ατόμου έχοντας έλεγχο επί άλλου προσώπου, για σκοπούς εκμετάλλευσης. Η εκμετάλλευση θα περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, δουλεία ή παρόμοιες πρακτικές δουλείας, την υποτέλεια ή την αφαίρεση οργάνων.⁴

Με βάση τα παραπάνω η εμπορία μπορεί να περιλαμβάνει:

1. μια ενέργεια (στρατολόγηση, μεταφορά, φύλαξη ή υποδοχή ατόμων) ·
2. μέσα (απειλή ή χρήση βίας, εξαναγκασμό, απαγωγή, απάτη, εξαπάτηση, κατάχρηση εξουσίας ή ευάλωτου χαρακτήρα, παροχή πληρωμών ή παροχών σε ένα πρόσωπο που ελέγχει το θύμα) · και
3. στόχους (για εκμετάλλευση ή για σκοπό εκμετάλλευσης, που περιλαμβάνουν την εκμετάλλευση της πορνείας άλλων, άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, καταναγκαστική εργασία ή υπηρεσίες, δουλεία ή παρόμοιες πρακτικές και την αφαίρεση οργάνων).

Ένα στοιχείο από το καθένα από τα παραπάνω πρέπει να είναι παρόν για να μπορέσει να οριστεί μία πράξη ως εμπορία.

⁴ United Nations (2000) Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (άρθρο 3) [Ανακτήθηκε στις 11/02/2018]
<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx>

Στην περίπτωση όμως παιδιών ηλικίας κάτω των 18 ετών, εφαρμόζεται ειδική προστασία. Η στρατολόγηση, η μεταφορά, η στέγαση ή η παραλαβή ενός παιδιού για σκοπό εκμετάλλευσης θεωρείται εμπορία ανθρώπων, ακόμη και αν δεν περιλαμβάνει οποιοδήποτε από τα μέσα που αναφέρονται παραπάνω.

1.2. Εξαναγκασμός και εξαπάτηση

Το πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών για την εμπορία ανθρώπων είναι ξεκάθαρο όσον αφορά την άποψή του απέναντι στα παιδιά.

Εντούτοις, τίθενται ερωτήματα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο κάποιος ερμηνεύει τους όρους «εξαναγκασμός» και «εξαπάτηση», όταν εμπλέκονται ενήλικες. Υπάρχει μια εσφαλμένη αντίληψη ότι όλα τα θύματα εμπορίας έχουν στρατολογηθεί με ψευδείς προθέσεις και ότι δεν είχαν καμία ιδέα τι θα αντιμετώπιζαν κατά την άφιξή τους στη χώρα προορισμού. Ακριβώς όπως οι χώρες προέλευσης και οι περιοχές εκμετάλλευσης διαφέρουν, το ίδιο συμβαίνει επίσης την ποσότητα και το είδος των πληροφοριών που παρέχονται στα θύματα σχετικά με το είδος της εργασίας τους και τις συνθήκες διαβίωσης κατά την άφιξη στη χώρα προορισμού. Διάφορες υποσχέσεις δίνονται σε θύματα εμπορίας για να αποκτήσουν τη συγκατάθεσή τους και οι πληροφορίες για το τι τους περιμένει στη χώρα προορισμού ποικίλλει από το ένα θύμα στο άλλο.

Η φύση της θυματοποίησης μπορεί καλύτερα να γίνει κατανοητή, όταν αυτή γίνεται αντιληπτή σε μια συνεχιζόμενη διακύμανση από τον πλήρη εξαναγκασμό έως τις μικρότερες μορφές εξαπάτησης.

Ο πλήρης εξαναγκασμός υπάρχει όταν τα θύματα έχουν απαχθεί. Ωστόσο, εξαναγκασμός παρουσιάζεται σπάνια με τους ενήλικες που διακινούνται για εργασία και σεξουαλική εκμετάλλευση και σπανίως σε περιστατικά που περιλαμβάνουν παιδική εργασία. Βέβαια, υπάρχουν εξαιρέσεις που αφορούν περιπτώσεις απαγωγής παιδιών. Άλλες περιπτώσεις αφορούν την απαγωγή τόσο νεαρών αγοριών όσο και κοριτσιών για να χρησιμοποιηθούν ως παιδιά στρατιώτες και σεξουαλικοί σκλάβοι με σκοπό να υπηρετούν τις απαγορευμένες πολιτοφυλακές και τους αποστάτες σε στρατιωτικές μονάδες. Τα παιδιά που διακινούνται για εργασία σε άλλα μέρη του κόσμου, ωστόσο, πωλούνται συχνά από τους γονείς τους ή παρέχονται ελεύθερα σε

διακινητές με την ψευδή πεποίθηση ότι τα παιδιά θα λάβουν εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση.

Η εξαπάτηση γίνεται όταν έχουν υποσχεθεί στα άτομα νόμιμες θέσεις εργασίας ως νταντάδες ή οικιακοί υπάλληλοι, καμαριέρες θαλάμου ξενοδοχείου, ή ανειδίκευτοι εργαζόμενοι μόνο για να βρεθούν αναγκασμένοι σε σεξουαλική δουλειά. Μια μικρότερη μορφή εξαπάτησης αφορά τις γυναίκες που γνωρίζουν πριν από την αναχώρηση ότι θα εργάζονται ως ιερόδουλες, αλλά δεν γνωρίζουν την έκταση στην οποία θα τις εκμεταλλευτούν, θα τις ελέγξουν, θα τις εκφοβίσουν και θα τις χρεώσουν.

Ο εξαναγκασμός είναι ένα πολύπλοκο ζήτημα. Δεν είναι όλα τα θύματα εμπορίας σωματικά περιορισμένα και ελεγχόμενα συνεχώς. Για πολλούς, ο εξαναγκασμός είναι περισσότερο ψυχολογικός από σωματικός. Η απειλή της χρήσης βίας ή η απειλή ότι θα τους αναφέρουν στους υπεύθυνους της υπηρεσίας μετανάστευσης ως παράνομους μετανάστες κρατούν υπό έλεγχο πολλά θύματα εμπορίας και τα αποτρέπουν από το να ζητήσουν βοήθεια από τις αρχές. Σύμφωνα με την MKO Anti-Slavery International, ο εξαναγκασμός υπάρχει σε *«οποιαδήποτε κατάσταση στην οποία ένα άτομο που εμπλέκεται δεν έχει καμία άλλη πραγματική και αποδεκτή εναλλακτική λύση, από το να υποταχθεί στην κατάχρηση που εμπλέκεται.»* Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ) αναφέρει ότι αυτό φαίνεται να είναι η περίπτωση των παράνομων υπερχρεωμένων κινέζων εργαζομένων στη Γαλλία, οι οποίοι εργάζονται πάρα πολλές ώρες για αρκετά χρόνια, προκειμένου να επιστρέψουν τις προκαταβολές που έλαβαν στους τόπους καταγωγής τους. Παρά τις τρομακτικές συνθήκες, οι εκμεταλλεζόμενοι Κινέζοι εργάτες μπορούν να δουν το φως στο τέλος της σήραγγας. Μπορεί να γνωρίζουν ότι πρόκειται για μια πεπερασμένη περίοδο πόνου, μια θυσία που οι γονείς είναι πρόθυμοι να κάνουν για τα παιδιά τους.⁵

1.3. Ορισμός Λαθρεμπορίου

Το λαθρεμπόριο μεταναστών έχει οριστεί από τα Ηνωμένα Έθνη ως *«η προμήθεια, προκειμένου να αποκτήσει, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικό ή άλλο υλικό όφελος της παράνομης εισόδου ενός ατόμου σε ένα συμβαλλόμενο κράτος του οποίου το άτομο δεν*

⁵ Aronowitz A.A (2009) *Human Trafficking, Human Misery : The Global Trade in Human Beings*. α' έκδοση . Westport, CT: Praeger Publishers Σελ. 2

είναι υπήκοος ή μόνιμος κάτοικος. » Εγγενής στον ορισμό του λαθρεμπορίου είναι η διέλευση των διεθνών συνόρων. Εάν ένα άτομο πληρώσει τα μεταφορικά έξοδα πριν από την αναχώρηση και κατά την είσοδό του στη χώρα προορισμού, τερματίζει τη σχέση του με τον μεταφορέα, το άτομο έχει εμπλακεί σε λαθρεμπόριο. Το άτομο εισέρχεται τότε στη χώρα προορισμού και κάνει αίτηση για άσυλο ή, ως παράνομος μετανάστης, επιδιώκει εργασία στην παραοικονομία.

Τόσο οι λαθρομετανάστες όσο και τα θύματα εμπορίας ενδέχεται να έχουν στρατολογηθεί ή μπορεί να έχουν πλησιάσει κάποιον που θα τους βοηθήσει να εισέλθουν σε άλλη χώρα. Τα λαθραία άτομα γενικά καταβάλλουν ολόκληρο το οφειλόμενο ποσό πριν από την αναχώρηση. Τα θύματα εμπορίας μπορούν να πληρώσουν ένα ποσοστό του ταξιδιού πριν από την αναχώρηση και χρεώνονται για το υπόλοιπο. Είναι αυτό το χρέος που τους θέτει στο έλεος των διακινητών τους. Η διαφορά μεταξύ λαθρεμπορίας και εμπορίας ανθρώπων μπορεί να είναι εμφανής, μόνο όταν το ταξίδι έχει λήξει. Αν το άτομο δεν είναι σε θέση να ασκήσει αυτοδιάθεση και βρεθεί σε μια κατάσταση εκμετάλλευσης, αυτό που μπορεί να έχει αρχίσει ως επιχείρηση λαθρεμπορίου έχει τότε μετατραπεί σε κατάσταση εμπορίας ανθρώπων.⁶

1.4. Παράνομη Μετανάστευση

Η εμπορία ανθρώπων και το λαθρεμπόριο, αν και είναι διαφορετικές έννοιες, στην πραγματικότητα αλληλοσυμπλέκονται. Οι μετανάστες μπορούν να αναχωρούν νόμιμα ή παράνομα από τη χώρα τους και να εισέλθουν στην χώρα προορισμού ως νόμιμοι ή παράνομοι μετανάστες. Το νομικό καθεστώς της αναχώρησης και της εισόδου στη χώρα προορισμού μπορεί να καθοριστεί, εάν ένα άτομο ταξιδεύει ανεξάρτητα ή χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες ενός λαθρέμπορου/ διακινητή. Ένα άτομο μπορεί να αναχωρήσει από τη χώρα του με διαβατήριο και την απαραίτητη βίζα, για να εισέλθει στην χώρα προορισμού και να επισκεφθεί μέλη οικογένειας, να εργαστεί ή να σπουδάσει. Όταν λήξει η βίζα και το άτομο επιλέξει να παραμείνει στην χώρα προορισμού, τότε μετατρέπεται σε παράνομο αλλοδαπό. Ένα άτομο μπορεί να αναχωρήσει από την χώρα του με τα απαραίτητα νομικά έγγραφα, να τα καταστρέψει

⁶ Aronowitz A.A (2009) *Human Trafficking, Human Misery : The Global Trade in Human Beings* α' έκδοση . Westport, CT: Praeger Publishers Σελ. 3-4

ενώ βρίσκεται επιβιβασμένος σε ένα αεροπλάνο και να αναζητήσει άσυλο στη χώρα προορισμού (νόμιμη αναχώρηση, παράνομη είσοδος).

Ένα άτομο που αναχωρεί από την χώρα προέλευσής του παράνομα (χωρίς χαρτιά, ή πλαστά ή παράνομα έγγραφα) συχνά χρησιμοποιεί την υπηρεσία ενός λαθρεμπόρου ή ενός διακινητή, για να εισέλθει (παράνομα) στην χώρα προορισμού. Το παράνομο καθεστώς μπορεί να αλλάξει, εάν το άτομο υποβάλει αίτηση για άσυλο και αυτό του χορηγηθεί. Όταν η κατάσταση ενός ατόμου στην χώρα προορισμού είναι αυτή του «παράνομου», το άτομο κινδυνεύει να πέσει θύμα εκμετάλλευσης οποιαδήποτε στιγμή.

Οι μετανάστες μπορούν να εισέλθουν σε μία χώρα νόμιμα ή παράνομα και μπορούν να έχουν έλεγχο της ζωής τους. Τα άτομα που εισέρχονται λαθραία ή οι παράνομοι μετανάστες, ωστόσο, έχουν αρκετή αυτονομία να φύγουν και να ψάξουν για μία λιγότερη εκμεταλλευτική κατάσταση. Το θύμα της εμπορίας ανθρώπων παραμένει σε κατάσταση εκμετάλλευσης, μέχρις ότου αποπληρωθεί το χρέος του (σε μερικές περιπτώσεις, αυτό δε συμβαίνει ποτέ), ή μέχρι να διαφύγει, να διασωθεί ή να πεθάνει.⁷

⁷ Aronowitz A.A (2009) *Human Trafficking, Human Misery : The Global Trade in Human Beings* α' έκδοση . Westport, CT: Praeger Publishers Σελ. 5-6

2. ΘΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ

2.1. Εμπορία για Καταναγκαστική Εργασία Έναντι Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης

Υπάρχει η πεποίθηση ότι η εμπορία ανθρώπων διαπράττεται κυρίως για την σεξουαλική εκμετάλλευση του θύματος. Αυτή είναι μόνο μια μορφή εκμετάλλευσης και της καταναγκαστικής εργασίας στην οποία εκτίθενται τα θύματα εμπορίας. Η αγορά στην οποία τα θύματα είναι αναγκασμένα να εργαστούν επηρεάζει και άλλους παράγοντες, όπως το κοινωνικό στίγμα που συνδέεται με το εμπόριο, την προβολή του ατόμου, την επαφή με εξωτερικές πηγές και για πόσο χρονικό διάστημα μπορεί να διαρκέσει αυτή η κατάσταση μέχρι να διαλυθεί από τις αρχές.

Και οι δύο τύποι εκμετάλλευσης αποτελούν σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Θα μπορούσε να υποστηριχθεί, ωστόσο, ότι η εξαναγκασμένη σεξουαλική εκμετάλλευση είναι ηθικά πιο επικριτική. Λόγω του κοινωνικού στιγματισμού που συνδέεται με αυτή τη δραστηριότητα και του γεγονότος ότι είναι παράνομη σε πολλές από τις χώρες προέλευσης και προορισμού, είναι πιο δύσκολο να κερδηθεί η συνεργασία των θυμάτων της σεξουαλικής εκμετάλλευσης και να επανενταχθούν αργότερα στις αρχικές τους κοινότητες. Επιπροσθέτως, αυτά τα θύματα απαιτούν περισσότερη συναισθηματική και ψυχολογική υποστήριξη.

Οι ιερόδουλες, λόγω της αλληλεπίδρασής τους με τους πελάτες, έχουν περισσότερες πιθανότητες να αναζητήσουν βοήθεια, διαφυγή ή, κατά τη διάρκεια αστυνομικών ελέγχων ή επιδρομών να πέσουν στην προσοχή των αρχών θύματα που είναι παγιδευμένα σε καταστάσεις καταναγκαστικής εργασίας, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές που είναι πιο απομονωμένες. Θύματα που εξαναγκάζονται να εργάζονται σε οικιακές εργασίες ή στη γεωργική βιομηχανία είναι συχνά απομονωμένα και δεν έχουν επαφή με πελάτες. Για τους λόγους αυτούς, οι επιχειρήσεις καταναγκαστικής εργασίας επιβιώνουν για μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα. Σύμφωνα με το Υπουργείο Δικαιοσύνης των ΗΠΑ, επιχειρήσεις που αφορούν την εμπορία για εργασιακή εκμετάλλευση τείνουν να παραμένουν απαρατήρητες ή είναι

ικανές να λειτουργούν περισσότερο από ό, τι αυτές για σεξουαλική εκμετάλλευση πριν γίνουν αντιληπτές. Κατά μέσο όρο, οι πράξεις διακίνησης για σεξουαλική εκμετάλλευση μπορούν να διαρκέσουν από περίπου ένα έως δύομισι χρόνια, ενώ οι

επιχειρήσεις αναγκαστικής εργασίας γενικά διαρκούν από τεσσεράμισι έως εξήμισι χρόνια πριν ανακαλυφθούν.⁸

2.1.1. Σεξουαλικό Εμπόριο

Ορισμένοι ειδικοί πιστεύουν ότι το εμπόριο του σεξ, κυρίως με τη μορφή της εξαναγκαστικής πορνείας, αντιπροσωπεύει περισσότερο από το 70 τοις εκατό του συνόλου της εμπορίας ανθρώπων, ή διαφορετικά τα 19 εκατομμύρια ανθρώπων. Άλλοι υποστηρίζουν ότι η σωματεμπορία πραγματικά περιλαμβάνει ένα σχετικά μικρό τμήμα της εμπορίας ανθρώπων συνολικά, αλλά εμφανίζεται στις ειδήσεις πολύ πιο συχνά. Ομοίως, οι στατιστικές ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό σχετικά με το πόσα χρήματα παράγει το εμπόριο των ανθρώπων, που με εκτιμήσεις κυμαίνονται από 5 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως παγκοσμίως σε περισσότερα από 15 δισεκατομμύρια δολάρια ετησίως μονάχα στην Λατινική Αμερική.

Το εμπόριο του σεξ επηρεάζει κυρίως τις γυναίκες και τα κορίτσια, αλλά και οι άνδρες και τα αγόρια διακινούνται σε σεξουαλική εργασία. Σε χώρες όπως το Αφγανιστάν και η Σρι Λάνκα, τα αγόρια πωλούνται σε καταναγκαστική πορνεία με άνδρες πελάτες, ενώ Βραζιλιάνοι άνδρες έχουν ανακαλυφθεί ως θύματα σωματεμπορίας στην Ισπανία. Συνολικά, οι άνδρες και τα αγόρια αποτελούν περίπου το 2% των θυμάτων του σεξουαλικού εμπορίου.

Τα θύματα συχνά κρατούνται σε πορνεία και αναγκάζονται να κάνουν σεξ με πολλούς πελάτες κάθε μέρα. Ορισμένες γυναίκες αναγκάζονται να δουλέψουν ως στριπτιζέζ, συχνά σε σεξ κλαμπ που έχουν επίσης ιερόδουλες που προσφέρουν σεξ για πώληση. Ένας μικρός αριθμός θυμάτων εμπορίας εξαναγκάζονται να παίζουν σε πορνογραφικές ταινίες.

⁸ Aronowitz A.A (2009) *Human Trafficking, Human Misery : The Global Trade in Human Beings*. α' έκδοση. Westport, CT: Praeger Publishers Σελ. 32

2.2. Στρατολόγηση

Τα θύματα εμπορίας στρατολογούνται με διάφορους τρόπους. Ωστόσο, η στρατολόγηση είναι ευκολότερη κατά τη διάρκεια οικονομικών κρίσεων, φυσικών καταστροφών και συγκρούσεων, όταν υπάρχει έτοιμη προσφορά δυνητικών θυμάτων. Μόνο αυτή τη φορά η εμπορία ανθρώπων μοιάζει με το εμπόριο ναρκωτικών. Τις περισσότερες φορές, σε αντίθεση με το εμπόριο ναρκωτικών, οι διακινητές δεν μπορούν να βρουν μια άφθονη προσφορά σε μία πηγή, όπως κάνουν οι προμηθευτές ναρκωτικών οι οποίοι μεταφέρουν τόνους πρώτων υλών.

Οι διακινητές στοχεύουν στους ευάλωτους ανθρώπους: άτομα χωρίς γονείς ή με ανήλικους γονείς, ανύπαντρες μητέρες που αναζητούν τρόπους να στηρίξουν τα παιδιά τους, απελπιστικά φτωχοί, και πρόσφυγες από συγκρούσεις είναι κοινά θύματα. Στα θύματα εμπορίας μπορούν επίσης να συμπεριληφθούν μορφωμένα άτομα που αναζητούν περισσότερες ευκαιρίες, εξαπατούνται και εξαναγκάζονται από τους εμπόρους τους. Φοιτητές που αναζητούν καλοκαιρινή απασχόληση, γυναίκες που αναζητούν κατάλληλους συζύγους, και μορφωμένα άτομα από φτωχές χώρες που αναζητούν εργασία στο εξωτερικό για να βοηθήσουν να μορφωθούν τα μέλη της οικογένειας και να παρέχουν εμβάσματα έχουν όλοι γίνει θύματα των διακινητών.

Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους η στρατολόγηση ξεκινάει μέσα σε μία εθνοτική ομάδα. Η εγγύτητα και η πρόσβαση είναι σημαντικά. Αλλά εξίσου σημαντική είναι η εμπιστοσύνη. Η εμπιστοσύνη είναι σημαντική επειδή οι άνθρωποι επικοινωνούν συχνά με τους λαθρεμπόρους για να τους μετακινούν σε μια συγκεκριμένη τοποθεσία, να τους πληρώνουν ένα ορισμένο ποσό χρημάτων, ή να τους κρατούν δέσμιους για μια συγκεκριμένη περίοδο. Η εμπιστοσύνη είναι πιο εύκολα καθιερωμένη με κάποιον από τη δική του εθνότητα, γλώσσα, ή πολιτιστική ομάδα. Η παραβίαση αυτής της εμπιστοσύνης, η οποία συμβαίνει σε όλες τις υποθέσεις εμπορίας μπορεί να είναι τόσο καταστροφικές για το άτομο όσο μία σωματική ή ψυχολογική κατάχρηση.

Χρησιμοποιείται μια ευρεία ποικιλία τεχνικών στρατολόγησης. Οι τεχνικές που χρησιμοποιούνται, εξαρτώνται από τα επίπεδα εκπαίδευσης, τις προσδοκίες των θυμάτων και των οικογενειών τους, καθώς και την οικονομική τους κατάσταση. Οι ευρέως χρησιμοποιούμενες τεχνικές στην Ανατολική Ευρώπη και την πρώην

Σοβιετική Ένωση – διαφημίσεις και ιστοσελίδες - χρησιμοποιούνται λιγότερο συχνά στις φτωχότερες χώρες της Ασίας, της Αφρικής και τη Λατινικής Αμερικής. Σε περιφέρειες με ανεπαρκώς μορφωμένα θύματα, η στρατολόγηση γίνεται συχνότερα σε προσωπική βάση. Πολύ συχνά, το θύμα γνωρίζει προηγουμένως τον διακινητή του. Τα θύματα εμπορίας στρατολογούνται συχνά από άτομα που γνωρίζουν -φίλους, οικογένεια, γνωστούς και μερικές φορές συντρόφους.

Αυτοί που στρατολογούν συχνά ενημερώνουν τα ενήλικα θύματα ότι έχουν ένα συμβόλαιο και ένα χρέος προς τους εμπόρους. Αλλά τους λένε ότι, μόλις πληρωθεί αυτό το χρέος θα είναι ελεύθεροι να κερδίσουν τα δικά τους χρήματα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, γυναίκες ενημερώνονται ότι θα εργάζονται σε νυχτερινά κέντρα ως χορεύτριες, αλλά δεν ενημερώνονται ποτέ ότι πρόκειται να προσφέρουν σεξουαλικές υπηρεσίες στους πελάτες. Η πραγματικότητα διαφέρει πάντοτε από την παρουσίαση που έγινε στο θύμα, η έκταση της εξαπάτησης διαφέρει ανάλογα με την περιοχή και τη φύση των διακινητών.⁹

2.3. Τα Θύματα: Εμπορία Γυναικών, Παιδιών και Ανδρών

Η βάση δεδομένων του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα δημιουργήθηκε για την παρακολούθηση των παγκόσμιων τάσεων στην εμπορία ανθρώπων. Ενώ υπάρχουν περιορισμοί στα δεδομένα, η βάση δεδομένων αντιπροσωπεύει την πρώτη απόπειρα να παράσχει μια συνολική εικόνα των τάσεων της εμπορίας ανθρώπων, βασισμένη σε έρευνα. Σε μία ανάλυση 113 πηγών από ιδρύματα που παρείχαν πληροφορίες για θύματα εμπορίας ανθρώπων (για περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων που αφορούν τη σεξουαλική εκμετάλλευση και την καταναγκαστική εργασία) που το φύλο είναι γνωστό, η μεγαλύτερη ομάδα ατόμων που αναφέρονται ως θύματα εμπορίας είναι ανήλικοι (αποτελούμενη από τις συνδυασμένες κατηγορίες κοριτσιών, αγοριών και παιδιών). Ενήλικες γυναίκες αντιπροσωπεύουν τη δεύτερη μεγαλύτερη ομάδα θυμάτων. Ενήλικοι άνδρες αναφέρονται μόνο σε λίγες πηγές. Αυτό το μοτίβο κυμαίνεται από μία περιοχή στην άλλη. Τα παιδιά συχνά αναφέρονται ως θύματα εμπορίας ανθρώπων στην Αφρική και την Ασία, ενώ οι γυναίκες αναφέρονται συχνότερα ως θύματα εμπορίας στην Ευρώπη

⁹ Shelley L. (2010) *Human Trafficking: A Global Perspective*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 94-100

(Δυτική, Κεντρική και Νοτιοανατολική), την Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Πολιτειών, την Λατινική Αμερική, την Καραϊβική και την Ωκεανία.

Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης διατηρεί μια βάση δεδομένων για τα θύματα εμπορίας που καλύπτουν περισσότερες από 80 εθνικότητες και 90 χώρες προορισμού. Η παγκόσμια βάση δεδομένων περιέχει 12.750 περιπτώσεις θυμάτων με τη βοήθεια του IOM έως την 1η Ιουνίου 2008. Στη βάση δεδομένων του IOM, τα θύματα είναι, γενικά, νεαρά, μόνα θηλυκά: λιγότερο από το 19% των ερωτηθέντων θυμάτων είναι άνδρες· η πλειοψηφία είναι μεταξύ 18 και 25 ετών (56,9%) και πάνω από το 74% είναι ηλικίας κάτω των 25 ετών. Περισσότερα από τα μισά θύματα (55%) είναι γυναίκες μόνες, χωρισμένες, διαζευγμένες ή χήρες· μόνο το 8% ήταν παντρεμένες.¹⁰

2.3.1. Παιδιά ως Θύματα

Η εμπορία ανθρώπων παρουσιάζει διακρίσεις με βάση την ηλικία και το φύλο των θυμάτων. Ο παράνομος εκτοπισμός και η εκμετάλλευση των ανθρώπων (εντός και εκτός συνόρων) επηρεάζει τους πιο ευάλωτους από αυτούς, συχνότερα γυναίκες και παιδιά. Τα παιδιά και οι γυναίκες αποτελούν στόχο για το εμπόριο εξαιτίας της αδυναμίας τους, της αθωότητας και της ανικανότητάς τους να προστατέψουν τους εαυτούς τους. Είναι ευκολότερο να χειραγωγούνται και να μην μπορούν να διεκδικήσουν τα δικαιώματά τους. Τα παιδιά ενδέχεται να αναγκαστούν να εργάζονται περισσότερες ώρες με λιγότερο φαγητό, κακή διαμονή, και κανένα πλεονέκτημα επιτρέποντας στους εργοδότες να μειώσουν το κόστος τους. Τα παιδιά φεύγουν μακριά από τις οικογένειές τους και τα κοινωνικά δίκτυα τα οδηγούν στην απομόνωση, η οποία αυξάνει την ευπάθεια τους προς την εκμετάλλευση.¹¹

2.4. Έλεγχος του Θύματος

Τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων ελέγχονται με οξεία βία, ψυχολογικό εκφοβισμό και απειλές προς τις οικογένειές τους. Θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν στερηθεί την ταυτότητά τους, έχουν μεταφερθεί σε τεράστιες αποστάσεις μακριά από τις οικογένειές τους, σε διαφορετικές γλώσσες και πολιτισμούς και βασανίζονται κάτω

¹⁰ Aronowitz A.A (2009) *Human Trafficking, Human Misery : The Global Trade in Human Beings*. α' έκδοση. Westport, CT: Praeger Publishers, Σελ. 36

¹¹ Aronowitz A.A (2009) *Human Trafficking, Human Misery : The Global Trade in Human Beings*. α' έκδοση. Westport, CT: Praeger Publishers, Σελ. 37

από απάνθρωπες συνθήκες για να συμμορφώνονται. Μερικοί έχουν στα σώματά τους τατουάζ τα οποία αναφέρουν ότι αποτελούν περιουσιακά στοιχεία των εμπόρων. Μεμονωμένα θύματα τα οποία αντιστέκονται στους διακινητές βασανίζονται μπροστά σε άλλα θύματα. Γυναίκες που συνεχίζουν να αντιστέκονται, υπάρχει περίπτωση να πεταχτούν από τα παράθυρα κτηρίων για να πεθάνουν ή να αφηθούν να πεθάνουν από γάγγραινα σε τραύματα που προκλήθηκαν από τους εμπόρους.

Οι διακινητές συνήθως κατάσχουν τα διαβατήρια και τα έγγραφα των θυμάτων, χωρίς τα οποία τα θύματα εμπορίας δεν έχουν νομικό καθεστώς.

Η απώλεια της ταυτότητας είναι ζωτικής σημασίας για την αποθάρρυνση του θύματος. Έχει επίσης πολύ πρακτικές συνέπειες. Αν το θύμα της διακίνησης διαφύγει, συχνά δεν μπορεί καν να απαιτήσει την προστασία από την πρεσβεία της δικής του χώρας, καθώς δεν έχει καμία απόδειξη περί της υπηκοότητάς του. Ποινικοί ανακριτές των χωρών υποδοχής δεν μπορούν να διερευνήσουν το δίκτυο διακίνησης, αν αγνοούν την χώρα καταγωγής του θύματος.

Το κεντρικό στοιχείο της σωματεμπορίας είναι ο εξαναγκασμός και η εξαπάτηση. Τα θύματα σπάνια συμμορφώνονται άμεσα με τις επιθυμίες των διακινητών τους ή στη συνέχεια αντιστέκονται. Οι απόπειρες διαφυγής τιμωρούνται βάνανυσα, έτσι ώστε να παραδειγματιστούν οι υπόλοιποι. Για να εξαναγκάσουν τα θύματα σε αυτές τις καταστάσεις, οι διακινητές καταφεύγουν και στις υπηρεσίες ιδιαίτερα βίαιων εγκληματιών, οι οποίοι βιάζουν και χτυπούν τις γυναίκες επανειλημμένα μετά την εγκατάσταση στον προορισμό τους. Κάποιος μπορεί να πιστεύει ότι οι πελάτες δεν θα θέλουν να κάνουν σεξ με μια γυναίκα με μώλωπες σε όλο το σώμα της, αλλά αυτό δεν φαίνεται να είναι υποχρεωτικό.¹²

Τα θύματα των διακινητών σπάνια αναζητούν βοήθεια. Οι λόγοι της αδράνειας αυτής είναι πολλαπλοί. Συχνά δεν γνωρίζουν τη γλώσσα ή δεν έχουν την ικανότητα να ζητήσουν την επιβολή του Νόμου. Άλλα θύματα έχουν τέτοιο βαθύ φόβο για το Νόμο της χώρας διαμονής τους που δεν αναμένουν να λάβουν οποιαδήποτε βοήθεια στη χώρα στην οποία διακινούνται. Οι υπόλοιποι γνωρίζουν από την εμπειρία άλλων θυμάτων παράνομης διακίνησης ότι οι προσφυγές στην αστυνομία είναι μάταιες. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου άτομα που εργάζονται ως λειτουργοί της επιβολής του

¹² Shelley L. (2010) *Human Trafficking: A Global Perspective*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 107-109

Νόμου μπορεί να έρθουν σε συνεννόηση με τους διακινητές για να μεταπωλήσουν το θύμα, το οποίο μπορεί να υποβληθεί σε έντονη βία ως τιμωρία για την απόπειρα διαφυγής.

Τα θύματα συχνά πιστεύουν ότι είναι εγωιστικό να απευθύνουν έκκληση για βοήθεια. Οι διακινητές τους έχουν τονίσει επανειλημμένα ότι θα υπάρξουν βίαια αντίποινα ενάντια στα μέλη της οικογένειάς τους, εάν προσπαθήσουν να ξεφύγουν. Οι διεθνείς δεσμοί ανάμεσα στους διακινητές τους καθιστούν μια βιώσιμη απειλή σε πολλές περιπτώσεις. Εκείνοι που έχουν «χρέος προς τους διακινητές τους» μπορεί, ως αποτέλεσμα της απόδρασής τους, να μεταθέσουν επαχθές χρέος στην οικογένειά τους πίσω στη χώρα καταγωγής τους, η οποία θα δεχτεί «επίσκεψη» από το δίκτυο των εμπόρων που απαιτούν πληρωμή.¹³

¹³ Shelley L. (2010) *Human Trafficking: A Global Perspective*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 109-110

3. ΔΙΕΘΝΕΣ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΑ

Οι σύγχρονες θετικές προσεγγίσεις στο διεθνές δίκαιο αποδέχονται έναν κοινό τόπο συναίνεσης, τόσο στη διαμόρφωση όσο και στη συνεχή αποδοχή των διεθνών νομικών κανόνων. Τα κράτη δεσμεύονται από τους διεθνείς νόμους επειδή το επιλέγουν. Ωστόσο, άλλες «παραδοσιακές» πηγές δικαίου, όπως είναι το έθιμο και οι γενικές αρχές, συμβάλλουν στη βούληση του κράτους να ακολουθήσει κάποιες απτές δεσμευτικές αρχές για να εκφραστεί. Ενώ οι μη κρατικοί φορείς διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση του διεθνούς δικαίου, το καθήκον του εντοπισμού της πηγής και της φύσης συγκεκριμένων νομικών υποχρεώσεων εξυπηρετείται καλύτερα από μια συντηρητική θέση που δέχεται ότι το διεθνές δίκαιο αναγνωρίζεται ή γίνεται δεκτό με τη βούληση των κρατών, και ότι «τίποτα δεν γίνεται νόμος για το διεθνές σύστημα από οποιαδήποτε άλλη πηγή.»¹⁴

3.1. Η Σύμβαση του 1949 για την Εμπορία Ανθρώπων

Το 1949, οι διάφορες συμφωνίες περί εμπορίου λευκής σαρκός και εμπορίας ανθρώπων, ενοποιήθηκαν σε μία πράξη: την Σύμβαση για την Καταστολή της Εμπορίας των Ανθρώπων και την Εκμετάλλευση της Πορνείας των Άλλων. Η Σύμβαση του 1949 περιορίζεται στην εμπορία ανθρώπων για πορνεία και φαινομενικά ισχύει τόσο για τις γυναίκες όσο και για τους άνδρες. Αποσκοπεί στην απαγόρευση και στον έλεγχο των (απροσδιόριστων) πρακτικών της εμπορίας, της προμήθειας και της εκμετάλλευσης είτε εσωτερικής είτε διασυνοριακής, ανεξαρτήτως της ηλικίας του θύματος ή της συγκατάθεσής του. Διακηρύσσει ότι, τόσο η εμπορία όσο και η πορνεία είναι *«ασυμβίβαστες με την αξιοπρέπεια και την αξία των ανθρώπων»* και ότι διακινδυνεύεται η *«ενημερία του ατόμου, της οικογενείας και της κοινότητας»*. Με την επέκταση του πεδίου εφαρμογής της πέρα από το θέμα της διακίνησης για να αναγνωριστεί η πορνεία και η εξαναγκαστική πορνεία ως θέματα για το διεθνή κανονισμό, η Σύμβαση διαχωρίζεται από τα προγενέστερα νομοθετικά μέτρα.¹⁵

¹⁴ Gallagher T. A (2010) *The International Law of Human Trafficking*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 54

¹⁵ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]
<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

Τα συμβαλλόμενα Κράτη της Σύμβασης υποχρεούνται να τιμωρήσουν:

Οποιοδήποτε άτομο που, για να ικανοποιήσει τα πάθη ενός άλλου, προμηθεύει, ή δέχεται ή οδηγεί, για σκοπούς πορνείας, ένα άλλο άτομο, ακόμα και με τη συγκατάθεση του ή που εκμεταλλεύεται την πορνεία ενός άλλου ατόμου, ακόμα και με τη συγκατάθεση του τελευταίου.¹⁶

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη υποχρεούνται επίσης να τιμωρήσουν εκείνους που εμπλέκονται στη διατήρηση, διαχείριση, ή τη χρηματοδότηση των οίκων ανοχής ή εν γνώσει τους παραχωρούν ή νοικιάζουν κάποιο κτίριο ή οποιοδήποτε άλλο μέρος με σκοπό την εκπόρνευση άλλων¹⁷. Επιπλέον, τα Μέρη συμφωνούν να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να τροποποιήσουν ή να καταργήσουν έναν υπάρχοντα νόμο ή ρύθμιση ή διοικητική πράξη σύμφωνα με τα οποία τα άτομα που εμπλέκονται ή είναι ύποπτα για πορνεία υπόκεινται σε ειδικό σύστημα εγγραφής ή σε κατοχή ενός ειδικού εγγράφου ή σε κατ' εξαίρεση απαίτηση για εποπτεία ή αναγγελία της ιδιότητάς τους.¹⁸ Παρά την αναγνωρισμένη κατάργηση της θέσης της, η Συνέλευση στην πραγματικότητα δεν απαγορεύει την πορνεία ούτε απαιτεί την ποινικοποίησή της· αντίθετα απαιτεί από τα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν μόνο κοινωνικά και οικονομικά μέτρα που στοχεύουν στην πρόληψη της πορνείας.¹⁹ Αυτή η κάπως αντιφατική θέση ήταν αναμφίβολα μια προσπάθεια να δημιουργηθεί συναίνεση μεταξύ εκείνων των χωρών που απαγόρευαν την πορνεία και εκείνων που την ανέχθηκαν υπό ορισμένες προϋποθέσεις, εξασφαλίζοντας έτσι την ευρύτερη δυνατή επικύρωση. Οι φορείς της Συνέλευσης γνώριζαν επίσης ότι η αυστηρή ποινικοποίηση ή η απαγόρευση θα οδηγούσε την υπόγεια πρακτική της πορνείας και ότι τέτοιοι νόμοι θα ήταν πιθανόν να εφαρμόζονται επιλεκτικά μόνο στις ιερόδουλες.

Η διασυνοριακή συνεργασία θεωρείται σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση της μεταναστευτικής πορνείας / εμπορίου και η Σύμβαση περιέχει μια σειρά

¹⁶ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 1) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]
<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

¹⁷ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 2) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]
<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

¹⁸ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 6) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]
<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

¹⁹ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 16) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]
<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

ουσιαστικών και διαδικαστικών διατάξεων σχετικά με το θέμα αυτό.²⁰ Προβλέπει επίσης την έκδοση παραβατών καθώς και τη δίωξη και την τιμωρία των υπηκόων για αδικήματα που διαπράττονται στο εξωτερικό.²¹ Παρέχεται επίσης λεπτομερής καθοδήγηση σχετικά με τον εσωτερικό συντονισμό και τον συγκεντρωτισμό των προσπαθειών για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.²² Η προστασία και η αποκατάσταση αποτελούν κεντρικά θέματα. Ξένα θύματα της εμπορίας ανθρώπων πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα με τους ημεδαπούς, με σεβασμό απέναντι σε αυτούς που έχουν κινηθεί δικαστικά ενάντια στους εμπόρους,²³ ενδεχομένως συμπεριλαμβανομένης της ισότητας πρόσβασης σε αποζημίωση για τα εγκλήματα. Πρέπει να προσδιοριστούν τα θύματα πορνείας και οι λόγοι και οι συνθήκες πίσω από την κατάστασή τους πρέπει να καθοριστούν πριν από τον επαναπατρισμό τους. Στα θύματα της πορνείας και της εμπορίας πρέπει να παρέχονται κοινωνικές υπηρεσίες για την πρόληψη της πορνείας, καθώς και για την «αποκατάσταση και την κοινωνική προσαρμογή».²⁴ Τα Συμβαλλόμενα Κράτη είναι επίσης υποχρεωμένα να διατηρούν και να φροντίζουν τα θύματα σωματεμπορίας πριν από τον επαναπατρισμό τους.²⁵ Ο επαναπατρισμός (για αλλοδαπές ιερόδουλες, καθώς και για άτομα που είναι θύματα διακίνησης), είναι επικίνδυνος, εάν το επιθυμεί η αλλοδαπή ιερόδουλη ή το άτομο που είναι θύμα διακίνησης, ή εάν «η απέλασή τους διαταχθεί σύμφωνα με το νόμο».²⁶ Η σύμβαση καθορίζει μια σειρά μέτρων που πρέπει να ληφθούν από τα συμβαλλόμενα κράτη για την πρόληψη της εμπορίας και της πορνείας, συμπεριλαμβανομένης της ενημέρωσης του κοινού σχετικά με τους κινδύνους της

²⁰ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 13,14,15 και 18) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

²¹ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρα 8 και 9) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

²² United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 14) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

²³ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 5) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

²⁴ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 16) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

²⁵ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 19 παρ. 1) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

²⁶ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 19 παρ. 2) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

εμπορίας,²⁷ την εποπτεία των οργανισμών απασχόλησης, των σιδηροδρομικών σταθμών, των αεροδρομίων και άλλων δημόσιων χώρων και τη ρύθμιση των μεταναστευτικών ροών.²⁸

3.2. Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων εις Βάρος των Γυναικών

Η Σύμβαση του 1949 διατήρησε το καθεστώς της ως τελευταία επίσημη λέξη για την εμπορία ανθρώπων στο διεθνές δίκαιο για τριάντα χρόνια. Το 1979, η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών ενέκρινε τη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων εναντίον των γυναικών, η οποία υποχρεώνει τα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά μέτρα και άλλα μέτρα για την «καταστολή όλων των μορφών εμπορίας και εκμετάλλευσης της πορνείας των γυναικών»²⁹. Η Σύμβαση για την Εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων σηματοδοτεί μια απόκλιση από τις προηγούμενες συνθήκες περί λευκής δουλείας και της εμπορίας, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης του 1949, σε αρκετά σημαντικά σημεία. Η εστίαση στην εκμετάλλευση της πορνείας μπορεί να θεωρηθεί ως σιωπηρή απόρριψη της ρητής κατάργησης των προηγούμενων πράξεων, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης του 1949. Η Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων ακολουθεί επίσης μια νέα πορεία απαιτώντας από τα Κράτη Μέλη να αντιμετωπίσουν όχι μόνο τα φαινόμενα της εμπορίας και εκμετάλλευσης της πορνείας αλλά και τις υποκείμενες αιτίες. Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της, υποστηρίχθηκε ότι η αναφορά σε όλες τις μορφές της εμπορίας επεκτείνει την απαγόρευση που περιέχεται στη Σύμβαση για την Εμπορία Ανθρώπων του 1949 για την κάλυψη της εμπορίας για άλλους τυπικούς τελικούς σκοπούς, όπως η καταναγκαστική εργασία ή ο αναγκαστικός γάμος καθώς και η αναγκαστική πορνεία. Η ερμηνεία αυτή επιβεβαιώθηκε από το έργο αυτής της Σύμβασης.³⁰

²⁷ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 17 παρ. 2) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018] <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

²⁸ United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others (άρθρο 17 παρ.1) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018] <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

²⁹ United Nations (1981) Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women (Άρθρο 6) [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018] <http://www.ohchr.org/Documents/ProfessionalInterest/cedaw.pdf>

³⁰ Gallagher T. A (2010) *The International Law of Human Trafficking*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 64-65

3.3. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Η σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού³¹ που ενέκρινε η Γενική Συνέλευση το 1989, είναι η μόνη σύγχρονη διεθνής συνθήκη για τα ανθρώπινα δικαιώματα μετά τη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, που αναφέρεται ρητά στην εμπορία. Όπως σημειώνεται σε διάφορα σημεία σε όλη τη διάρκεια αυτής της μελέτης, η Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την προστασία των δικαιωμάτων και της αξιοπρέπειας των παιδιών καθώς και την ενδυνάμωσή τους. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να θεωρείται, στο σύνολό της, ως μέσο κατανόησης και ανταπόκρισης στην εμπορία και τη σχετική εκμετάλλευση των παιδιών.³² Στο άρθρο 35 του εν λόγω μέσου απαιτεί από τα συμβαλλόμενα κράτη να «λάβουν όλα τα κατάλληλα εθνικά, διμερή και πολυμερή μέτρα για την πρόληψη της απαγωγής, της πώλησης ή της εμπορίας των παιδιών για οποιονδήποτε σκοπό ή υπό οποιαδήποτε μορφή». ³³ Σύμφωνα με το άρθρο 34, τα παιδιά πρέπει να προστατεύονται από όλες τις μορφές οικονομικής εκμετάλλευσης, σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής κακοποίησης.³⁴ Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού επίσης απαιτεί από τα συμβαλλόμενα κράτη να λάβουν όλα τα κατάλληλα εθνικά, διμερή και πολυμερή μέτρα για την αποφυγή της παρότρυνσης ή του εξαναγκασμού ενός παιδιού να συμμετάσχει σε κάθε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα, της εκμετάλλευσης των παιδιών σε πορνεία ή άλλες παράνομες σεξουαλικές πρακτικές, της εκμετάλλευσης των παιδιών σε πορνογραφικές παραστάσεις και υλικά,³⁵ και της παράνομης μεταφοράς και μη επιστροφής παιδιών στο εξωτερικό. Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού επίσης απαιτεί από τα συμβαλλόμενα κράτη: να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για την προώθηση της σωματικής και ψυχολογικής ανάκαμψης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης ενός

³¹ United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child [Ανακτήθηκε στις 13/03/2018] <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

³² United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child (άρθρο 1) [Ανακτήθηκε στις 13/03/2018] <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

³³ United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child (άρθρο 35) [Ανακτήθηκε στις 13/03/2018] <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

³⁴ United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child (άρθρο 34) [Ανακτήθηκε στις 13/03/2018] <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

³⁵ United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child (άρθρο 19 και 34) [Ανακτήθηκε στις 13/03/2018] <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

παιδιού θύματος από οποιασδήποτε μορφή εκμετάλλευσης σε ένα περιβάλλον που προάγει την υγεία, τον αυτοσεβασμό και την αξιοπρέπεια του παιδιού.³⁶

Άλλες σχετικές διατάξεις περιλαμβάνουν την υποχρέωση των συμβαλλόμενων κρατών να διασφαλίσουν ότι: το παιδί δεν διαχωρίζεται από τους κηδεμόνες του ενάντια στη θέλησή του, εκτός από την περίπτωση που ο διαχωρισμός αυτός θεωρείται ότι εξυπηρετεί το καλύτερο συμφέρον του παιδιού³⁷ και το δικαίωμα ενός παιδιού που κατοικεί σε διαφορετικό κράτος από τους γονείς του να εγκαταλείψει οποιαδήποτε χώρα, συμπεριλαμβανομένης της δικής του και να εισέλθει στη χώρα που κατοικούν οι γονείς του.³⁸

Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, η οποία συστάθηκε στο πλαίσιο της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού για να παρακολουθήσει την εφαρμογή της, έχει συχνά ασχοληθεί με ζητήματα σχετικά με την εμπορία στις τελικές παρατηρήσεις της σε σχέση με τις εκθέσεις των συμβαλλομένων κρατών διαπιστώνεται ότι η εμπορία και η παιδική πορνεία εμπλέκουν άμεσα τα άρθρα 34 και 35 της Σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού. Ενώ η έμφαση δόθηκε αποκλειστικά στην εμπορία για σεξουαλική εκμετάλλευση, η επιτροπή έχει αναγνωρίσει (όλο και περισσότερο) το φαινόμενο της εμπορίας για την οικονομική εκμετάλλευση, συμπεριλαμβανομένης της καταναγκαστικής και εξαρτημένης εργασίας και της εμπορίας με σκοπό την υιοθεσία.

3.4. Η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Σύμφωνα με το άρθρο 43 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού,³⁹ ένας φορέας παρακολούθησης της συνθήκης, δηλαδή η επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ελέγχει την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τα δύο της Πρωτόκολλα για την πώληση παιδιών, την παιδική πορνεία και την παιδική

³⁶ United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child (άρθρο 39)
[Ανακτήθηκε στις 13/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>
³⁷ United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child (άρθρο 9)
[Ανακτήθηκε στις 13/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>
³⁸ United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child (άρθρο 10 παρ. 2)
[Ανακτήθηκε στις 13/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>
³⁹ United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child (άρθρο 43 παρ. 1)
[Ανακτήθηκε στις 13/03/2018]

πορνογραφία και τη συμμετοχή παιδιών σε ένοπλες συγκρούσεις. Τα συμβαλλόμενα κράτη υποβάλλουν την πρώτη τους έκθεση σχετικά με την πρόοδο που σημειώθηκε στην αναγνώριση των δικαιωμάτων που παραχωρήθηκαν από τη Σύμβαση των Δικαιωμάτων των Παιδιών και τα Πρωτόκολλα, δύο χρόνια μετά την προσχώρησή τους στη Σύμβαση ή στα Πρωτόκολλα και, στη συνέχεια, οι εκθέσεις τους γίνονται κάθε πέντε χρόνια.⁴⁰ Ούτε η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού ούτε τα δύο Πρωτόκολλα επιτρέπουν στην επιτροπή να λαμβάνει καταγγελίες από άτομα - στην περίπτωση αυτή, τα παιδιά - που θεωρούν ότι ένα συμβαλλόμενο κράτος μπορεί να έχει διαπράξει παραβίαση των δικαιωμάτων του, όπως κατοχυρώνονται στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού ή στα Πρωτόκολλα.

Το 1996 η Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Παιδιού ενέκρινε τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη μορφή και το περιεχόμενο των περιοδικών εκθέσεων που υποβάλλουν τα κράτη μέλη για να αποσαφηνιστεί η υποχρέωση υποβολής εκθέσεων από τα κράτη μέλη.⁴¹ Σε αυτό το έγγραφο η Επιτροπή προτείνει ορισμένα μέτρα που τα κράτη μέλη μπορούν να υιοθετήσουν για την εφαρμογή του άρθρου 35 και δηλώνει ότι οι πληροφορίες σχετικά με αυτά περιλαμβάνονται στις περιοδικές τους αναφορές. Μεταξύ αυτών, η επιτροπή αναφέρεται:

- στη σχετική νομοθεσία που θεσπίστηκε για την αποτελεσματική προστασία των παιδιών από την απαγωγή, πώληση και εμπορία, μεταξύ άλλων με την εξέταση των εν λόγω πράξεων ως ποινικών υποθέσεων
- στις εκστρατείες ευαισθητοποίησης και ενημέρωσης με στόχο την πρόληψη της απαγωγής, της πώλησης και της εμπορίας, συμπεριλαμβανομένων των εκστρατειών που αναλήφθηκαν σε συνεργασία με τα μέσα ενημέρωσης ·
- στην κατανομή κατάλληλων πόρων για την ανάπτυξη και την εφαρμογή σχετικών πολιτικών και προγραμμάτων ·
- στις εθνικές στρατηγικές που αναπτύχθηκαν και τους μηχανισμούς παρακολούθησης που ιδρύθηκαν και τους σχετικούς δείκτες που προσδιορίζονται και χρησιμοποιούνται για την πρόληψη και την καταστολή τέτοιων πράξεων

⁴⁰ United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child (άρθρο 44 παρ. 1)
[Ανακτήθηκε στις 13/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

⁴¹ United Nations (1996) General Guidelines for Periodic Reports [Ανακτήθηκε στις 19/03/2018]

http://www.childoneurope.org/issues/crc_committee/su06-General-Guidelines-for-Periodic-Reports.pdf

- στο εάν έχουν δημιουργηθεί ειδικές μονάδες μεταξύ των υπαλλήλων επιβολής του νόμου για αντιμετώπιση της απαγωγής, της πώλησης και της εμπορίας παιδιών
- στις σχετικές δραστηριότητες κατάρτισης που παρέχονται στις αρμόδιες αρχές
- στις δομές και τα προγράμματα που αναπτύχθηκαν για να παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης στα παιδιά που έχουν απαχθεί, πωληθεί ή διακινηθεί και να προωθήσουν τη σωματική και ψυχολογική αποκατάσταση και κοινωνική επανένταξη, υπό το πρίσμα του άρθρου 39
- στα μέτρα που ελήφθησαν για να εξασφαλισθεί η εφαρμογή του άρθρου 35 λαμβάνοντας υπόψιν τις άλλες διατάξεις της Σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των χορηγούμενων πολιτικών δικαιωμάτων, ιδίως όσον αφορά τη διατήρηση της ταυτότητας του παιδιού, την υιοθεσία και την πρόληψη οποιασδήποτε μορφής παιδικής εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανομένης της παιδικής εργασίας και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης
- στα μέτρα που ελήφθησαν για να εξασφαλιστεί η τήρηση των γενικών αρχών της Σύμβασης, συμπεριλαμβανομένης της μη διάκρισης, του συμφέροντος του παιδιού, του σεβασμού των απόψεων του παιδιού, του δικαιώματος στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού στο μέγιστο δυνατό βαθμό⁴²
- στο ότι πρέπει επίσης να παρέχονται σχετικά αναλυτικά στοιχεία για τα παιδιά που έχουν πωληθεί ή διακινηθεί, ανά ηλικία, φύλο, περιφέρεια, αγροτική / αστική περιοχή, κοινωνική και εθνοτική καταγωγή, καθώς και την πρόοδο που επιτεύχθηκε από την εφαρμογή της παρούσας διάταξης, τις δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν και τους στόχους που τέθηκαν για το μέλλον
- στις πληροφορίες σχετικά με τις διμερείς και πολυμερείς συμφωνίες που έχουν συναφθεί από τα Συμβαλλόμενα Κράτη για να εμποδίσουν την πώληση, την απαγωγή και την εμπορία παιδιών, μεταξύ άλλων στους τομείς της διεθνούς συνεργασίας ανάμεσα στις δικαστικές αρχές και των υπαλλήλους επιβολής του νόμου.

Ως εκ τούτου, οι πληροφορίες που απαιτούνται από τα συμβαλλόμενα κράτη στις εκθέσεις τους προϋποθέτουν τη θέσπιση ενός συνόλου νομοθετικών και άλλων

⁴² United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child (άρθρα 2,3,6 και 12)
 [Ανακτήθηκε στις 13/03/2018]
<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

μέτρων για την πρόληψη της εμπορίας παιδιών, την προστασία των θυμάτων και τη δίωξη των παραβατών.

4. ΕΜΠΟΡΙΑ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

4.1. Η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

Η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (ΟΔΔΑ) που εγκρίθηκε από την Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ την 1η Δεκεμβρίου 1948, ήταν ο πρώτος διεθνής νόμος αναγνώρισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στο προοίμιο της αναγράφεται ότι η «*αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και της ισότητας και τα αναφαίρετα δικαιώματα όλων των μελών της ανθρωπίνης οικογένειας είναι τα θεμέλια της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και της ειρήνης στον κόσμο*».⁴³ Τα περισσότερα κράτη του κόσμου έχουν από καιρό επικυρώσει την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και γι' αυτό το λόγο δέχονται τις ελευθερίες και τα δικαιώματα που περιέχονται σε αυτήν. Αρκετά από τα 30 άρθρα της Οικουμενικής Διακήρυξης αφορούν άμεσα την εμπορία ανθρώπων, με άλλα να είναι λιγότερο άμεσα σχετικά. Το άρθρο 1 διευκρινίζει επίσης ότι όλοι είναι γεννημένοι ελεύθεροι με ίση αξιοπρέπεια και δικαιώματα.⁴⁴ Με την προϋπόθεση ότι όλα τα ανθρώπινα όντα είναι ίσα και ελεύθερα, η αρχή της δουλείας, του δουλεμπορίου και της υποτέλειας πρέπει να καταργηθεί. Στην έκθεση του 1984, ο ειδικός εισηγητής για τη δουλεία, Benjamin Whitaker, τόνισε ότι αυτή η διάταξη είναι η επίσημη αναγνώριση από τον ΟΗΕ ότι η δουλεία εξακολουθούσε να υφίσταται στον κόσμο, ακόμα κι αν είχαν παρατηρηθεί διαφορετικές και νέες μορφές και ότι ο ΟΗΕ θα έπρεπε να έχει εξετάσει αυτό το ζήτημα ως μία από τις βασικές του προτεραιότητες.⁴⁵ Ως εκ τούτου το άρθρο 3 «*Ο καθένας έχει το δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την ασφάλεια του ατόμου*», το άρθρο 4 «*Κανείς δεν πρέπει να βρίσκεται σε δουλεία ή σε υποτέλεια, η δουλεία και το δουλεμπόριο απαγορεύεται σε όλες τις μορφές του*», το άρθρο 5 «*Κανείς δεν μπορεί να υπόκειται σε βασανιστήρια ή σε σκληρή, απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση ή τιμωρία*», το άρθρο 6 «*Ο καθένας έχει δικαίωμα αναγνώρισης παντού ως άτομο απέναντι στο Νόμο*», το άρθρο 7 στο πρώτο μέρος «*Όλοι είναι ίσοι ενώπιον του νόμου και δικαιούνται χωρίς καμία διάκριση ίσης προστασίας του νόμου*» και το άρθρο 23 σχετικά με την ελεύθερη επιλογή εργασίας και των ευνοϊκών αμοιβών, μπορούν να

⁴³ United Nations (1948) Universal Declaration of Human Rights [Ανακτήθηκε στις 13/03/2018] <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

⁴⁴ United Nations (1948) Universal Declaration of Human Rights (άρθρο 1) [Ανακτήθηκε στις 13/03/2018] <http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

⁴⁵ Scarpa S. (2008) *Trafficking in Human Beings: Modern Slavery*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Oxford University Press, Σελ. 85

επικαλεστούν, για να επιδείξουν διάφορους τρόπους με τους οποίους η εμπορία ανθρώπων συνιστά σοβαρή και περίπλοκη κατάχρηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.⁴⁶

4.2. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα

Το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα,⁴⁷ εγκρίθηκε το 1966, το οποίο χτίστηκε στη βάση της απαγόρευσης της δουλείας, της υποτέλειας και του δουλεμπορίου που υπάγονται στο άρθρο 4 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, προσθέτοντας την καταναγκαστική ή την υποχρεωτική εργασία.

Κατά συνέπεια, το άρθρο 8 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα ορίζει ότι⁴⁸:

1. Κανείς δεν υπόκειται σε δουλεία. Η δουλεία και το δουλεμπόριο σε όλες τις μορφές του απαγορεύονται.

2. Κανείς δεν κρατείται σε υποτέλεια.

3. α) Κανείς δεν πιέζεται να εκτελέσει αναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, β) Το εδάφιο (α) δεν μπορεί να ερμηνευθεί έτσι ώστε να απαγορεύει στις χώρες, όπου ορισμένα εγκλήματα μπορούν να τιμωρηθούν με φυλάκιση συνοδευόμενη από καταναγκαστικά έργα, την εκτέλεση ποινής καταναγκαστικών έργων που επιβλήθηκε από αρμόδιο δικαστήριο,

γ) Για τους σκοπούς αυτής της παραγράφου, ο όρος «καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία» δεν περιλαμβάνει:

i. Οποιαδήποτε εργασία ή υπηρεσία, που δεν αναφέρεται στο εδάφιο (β), η οποία απαιτείται από όσα πρόσωπα κρατούνται με βάση νόμιμη απόφαση δικαστηρίου ή όσα πρόσωπα έχουν αποφυλακιστεί υπό όρους,

⁴⁶ United Nations (1948) Universal Declaration of Human Rights (άρθρα 3,4,5,6,7(α),23)

[Ανακτήθηκε στις 13/03/2018]

<http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

⁴⁷ United Nations (1966) International Covenant on Civil and Political Rights

[Ανακτήθηκε στις 16/03/2018]

<http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>

⁴⁸ United Nations (1966) International Covenant on Civil and Political Rights (άρθρο 8)

[Ανακτήθηκε στις 16/03/2018]

<http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>

- ii. Οποιαδήποτε θητεία στρατιωτικού χαρακτήρα και, στις χώρες όπου αναγνωρίζονται οι αντιρρησίες συνείδησης, οποιαδήποτε εθνική υπηρεσία που προβλέπει ο νόμος για αυτούς,
- iii. Οποιαδήποτε υπηρεσία που απαιτείται σε περίπτωση έκτακτης ανάγκης ή καταστροφής που απειλούν τη ζωή ή την ευημερία της κοινότητας,
- iv. Οποιαδήποτε εργασία ή υπηρεσία που αποτελεί μέρος των συνήθων υποχρεώσεων του πολίτη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι, στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα δεν περιλαμβάνεται κανένας ορισμός των όρων «δουλεία», «δουλεμπόριο», «υποτέλεια» και «καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασίας»: στην πραγματικότητα, θεωρείται ότι αυτοί οι όροι έχουν ήδη οριστεί από άλλες διεθνείς συνθήκες, δηλαδή τις συμβάσεις για τη δουλεία και τη σύμβαση του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας για την Καταναγκαστική Εργασία (Αριθ. 29). Όσον αφορά την καταναγκαστική ή υποχρεωτική εργασία, είναι προφανές ότι αυτοί οι ορισμοί ισχύουν και για το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα.⁴⁹

Ωστόσο, ο ορισμός της δουλείας δεν έχει παραμείνει στατικός αλλά έχει εξελιχθεί ώστε να περιλαμβάνει νέες μορφές πρακτικών που μοιάζουν με δουλεία. Γι' αυτό, για να καταλάβουμε καλύτερα την έννοια των όρων που περιέχονται στο Άρθρο 8 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα είναι αναγκαίο να αναλυθούν οι κατευθυντήριες γραμμές αναφοράς και οι γενικές παρατηρήσεις που αναπτύχθηκαν από την Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, όργανο της συνθήκης για τα ανθρώπινα δικαιώματα που παρακολουθεί την εφαρμογή του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα από τα κράτη μέλη.

4.3. Η Επιτροπή των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι ένα σώμα αποτελούμενο από 18 ανεξάρτητα μέλη, τα οποία επιλέχθηκαν μεταξύ των πολιτών των συμβαλλομένων κρατών του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα υπηρετώντας με ατομική τους ιδιότητα και, παρακολουθώντας την εφαρμογή του

⁴⁹ Scarpa S. (2008) *Trafficking in Human Beings: Modern Slavery*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Oxford University Press, Σελ. 87

Συμφώνου. Στο άρθρο 28 το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα προέβλεψε τη σύσταση της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων· αυτό το σώμα έχει την αρμοδιότητα να εξετάζει τις εκθέσεις των κρατών, τις διακρατικές και τις ατομικές καταγγελίες. Κατά συνέπεια, μπορεί να θεωρηθεί ως «οιονεί δικαστικό όργανο».⁵⁰

Η νομολογία της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων σχετικά με το Άρθρο 8 δεν είναι καλά αναπτυγμένη. Λίγες μόνο ατομικές ανακοινώσεις έχουν υποβληθεί σε αυτό το σώμα που ισχυρίζονται ότι υπάρχει παράβαση της παρούσας διάταξης και καμία από αυτές τις παραβιάσεις δεν αφορούσε την απαγόρευση της δουλείας ή της υποτέλειας. Από την άλλη πλευρά, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκανε παρατηρήσεις σε πολλά κράτη μέλη σχετικά με την ανάγκη καταπολέμησης της εμπορίας ανθρωπίνων όντων ως παραβίαση του άρθρου 8 του Διεθνούς Συμφώνου Ατομικών και Πολιτικών Δικαιωμάτων. Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τη Γενική Παρατήρηση Αρ. 28, τα κράτη οφείλουν να συμπεριλάβουν στις εκθέσεις τους στην Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που ελήφθησαν για την εξάλειψη της εσωτερικής και της διακρατικής εμπορίας σε γυναίκες και παιδιά, για την προστασία των θυμάτων και την πρόληψη της παραβίασης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τους.⁵¹

Επιπλέον, σε ορισμένες περιπτώσεις, η αναφορά στην ανάγκη καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων γίνεται ακόμη και σε σχέση με άλλα μέτρα του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, όπως στο Άρθρο 3 σχετικά με το δικαίωμα των ανδρών και των γυναικών να απολαμβάνουν όλα τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα που τους παρέχονται από το Σύμφωνο, στο άρθρο 6 σχετικά με το δικαίωμα στη ζωή, στο άρθρο 7 σχετικά με το δικαίωμα να μην υποβάλλεται κανείς σε βασανιστήρια ή άλλη σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή τιμωρία και στο άρθρο 24 σχετικά με τα δικαιώματα των παιδιών.⁵²

⁵⁰ United Nations (1966) International Covenant on Civil and Political Rights (άρθρο 28)

[Ανακτήθηκε στις 16/03/2018]

<http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>

⁵¹ Scarpa S. (2008) *Trafficking in Human Beings: Modern Slavery*. α' έκδοση.

Νέα Υόρκη: Oxford University Press, Σελ. 89

⁵² United Nations (1966) International Covenant on Civil and Political Rights (άρθρα 3,6,7 και 24)

[Ανακτήθηκε στις 16/03/2018]

<http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>

Σε περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων συνιστά τη θέσπιση μέτρων που αποσκοπούν στην προστασία όλων των θυμάτων εμπορίας ως μέσο διευκόλυνσης της συνεργασίας τους με τις αρχές με σκοπό τον εντοπισμό των εμπόρων και των εκμεταλλευτών τους. Ως εκ τούτου, η προστασία των θυμάτων εμπορίας αποτελεί προϋπόθεση για τη δημιουργία σχέσης εμπιστοσύνης με αυτούς, ώστε να αισθάνονται ασφαλείς και ότι κάποιος νοιάζεται για αυτούς. Πάντως, αυτός ο τρόπος δεν μπορεί να θεωρηθεί ως ο ενδεδειγμένος για την αντιμετώπιση του φαινομένου: τα θύματα δεν μπορούν να θεωρηθούν μέσο για να εντοπιστούν και να διωχθούν οι έμποροι και τα μέτρα προστασίας πρέπει να παρέχονται σε όλους όσους αναγνωρίζονται ως θύματα εμπορίας και όχι μόνο σε όσους επιθυμούν να συνεργαστούν με τις αρμόδιες αρχές.

4.4. Η Σύμβαση και το Πρωτόκολλο που Αφορούν το Καθεστώς των Προσφύγων

Η Σύμβαση του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 σχετικά με το καθεστώς των προσφύγων είναι οι βασικές διεθνείς συμβάσεις για την προστασία τους, επισημαίνοντας ειδικά δικαιώματα για εκείνους στους οποίους έχει χορηγηθεί άσυλο.⁵³ Το Άρθρο 1 της Σύμβασης των Προσφύγων θεωρεί πρόσφυγα κάθε άτομο που βρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς του ή της συνήθους διαμονής του (στην περίπτωση των απάτριδων), έχει βάσιμους φόβους για δίωξη του λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης ή πολιτικών πεποιθήσεων και αδυνατεί ή δεν επιθυμεί να κάνει χρήση της προστασίας αυτής της χώρας ή να επιστρέψει σε αυτή. Το 2002, η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών υιοθέτησε κατευθυντήριες γραμμές που αφορούν συγκεκριμένα το ζήτημα της δίωξης των φύλων και αναγνώρισε ότι, ακόμη και αν ο ορισμός που δόθηκε από τη Σύμβαση για τους Πρόσφυγες δεν αναφέρει το φύλο μεταξύ των μορφών των διώξεων, πρέπει να καλύπτει και τις αξιώσεις που σχετίζονται με το φύλο. Επιπλέον, ακόμη και αν το θύμα της εμπορίας ανθρώπων δεν επαρκεί για να διεκδικήσει την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα, υπάρχουν ορισμένες περιπτώσεις στις οποίες ο βάσιμος

⁵³ United Nations (2010) Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees [Ανακτήθηκε στις 24/03/2018]

<http://www.unhcr.org/protection/basic/3b66c2aa10/convention-protocol-relating-status-refugees.html>

φόβος της δίωξης και της ανικανότητας ή της απροθυμίας ενός κράτους να ενεργήσει, δικαιολογεί την αξίωση.⁵⁴

Παρόλο που αυτή η κατευθυντήρια γραμμή περιορίζεται σε γυναίκες και παιδιά που διακινούνται για το σκοπό της καταναγκαστικής πορνείας ή άλλων μορφών σεξουαλικής εκμετάλλευσης, συνιστάται ότι τα συμβαλλόμενα κράτη της σύμβασης για τους πρόσφυγες επεκτείνουν το ενδιαφέρον τους σε όλα τα θύματα (γυναίκες, άνδρες και παιδιά) που μεταφέρονται για οποιοδήποτε σκοπό εκμετάλλευσης. Η Ατζέντα Προστασίας,⁵⁵ η οποία είναι αποτέλεσμα ευρείας διαβούλευσης που διεξήχθη από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, στο πλαίσιο των Παγκόσμιων Διαβουλεύσεων της Διεθνούς προστασίας ως τρόπου αναζωογόνησης της Σύμβασης για τους Πρόσφυγες και του Πρωτοκόλλου της και για να θέσουν τομείς προτεραιότητας για την ενίσχυση της προστασίας των προσφύγων, αναγνωρίζει μεταξύ άλλων, ότι οι εθνικές διαδικασίες ασύλου είναι ανοικτές σε περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων, ιδίως γυναικών και κοριτσιών, όταν είναι προφανές ότι ο ισχυρισμός τους δεν είναι αβάσιμος.

⁵⁴Scarpa S. (2008) *Trafficking in Human Beings: Modern Slavery*. α' έκδοση.
Νέα Υόρκη: Oxford University Press, Σελ.114

⁵⁵ United Nations (2003) Agenda for Protection γ' έκδοση [Ανακτήθηκε στις 24/03/2018]
<http://www.unhcr.org/protection/globalconsult/3e637b194/agenda-protection-third-edition.html>

5. ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΟ ΕΓΚΛΗΜΑ

Πολλά διεθνικά εγκλήματα συνεπάγονται σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των θυμάτων. Ένα παράδειγμα είναι η εμπορία ανδρών, γυναικών και παιδιών για σεξουαλική και εργασιακή εκμετάλλευση. Περιγράφεται από το Συμβούλιο της Ευρώπης ως απειλή για τα «ανθρώπινα δικαιώματα και τις θεμελιώδεις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών», η εμπορία ανθρώπων αποτελεί παραβίαση των βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων ενός ατόμου σύμφωνα με τον ΟΗΕ και την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος να είσαι απαλλαγμένος από δουλεία ή υποτέλεια · δικαίωμα στην ελεύθερη κυκλοφορία · δικαίωμα στη ζωή, την ελευθερία και την ασφάλεια · δικαίωμα στην υγεία · και το δικαίωμα να έχεις ελεύθερη επιλογή απασχόλησης. Όμως η εμπορία ανθρώπων δεν αποτελεί νέο πρόβλημα. Αντίθετα, έχει ιστορικό παράλληλα με την κινητικότητα και την εκμετάλλευση των μαύρων Αφρικανών στους προηγούμενους αιώνες, όταν το αποικιακό εμπόριο σκλάβων θεωρήθηκε όχι μόνο ως νόμιμος αλλά και επιθυμητός κλάδος του εμπορίου από τις Ευρωπαϊκές αυτοκρατορίες. Σύμφωνα με τον Kevin Bales (2005), η εμπορία ανθρώπων ως σύγχρονη μορφή δουλείας δεν χαρακτηρίζεται από τη νομική κατοχή ενός ανθρώπου από άλλον άνθρωπο ή μακροπρόθεσμη υποδούλωση, αλλά με προσωρινή κυριότητα, δουλεμπόριο, καταναγκαστική εργασία και υπερεκμετάλλευση συμβατικών ρυθμίσεων στην παγκόσμια οικονομία. Κατά συνέπεια, η εμπορία ανθρώπων θεωρείται ως φαινόμενο που έχει διατηρήσει ορισμένες από τις βασικές πτυχές των προηγούμενων μορφών της υποτέλειας και του ανθρώπινου εμπορίου, ενώ ταυτόχρονα προσαρμόζεται για να ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες οικονομικές, πολιτιστικές και πολιτικές πραγματικότητες.

Τότε, όπως και τώρα, ο ρόλος του κράτους στο ανθρώπινο εμπόριο δεν ήταν καθόλου απλός. Αρχικά μέσω εμπορικών πολιτικών και στη συνέχεια μέσω των ωφελειών των αποικιακών οικονομιών και του εμπορίου, τα ευρωπαϊκά κράτη είχαν συμφέρον να διατηρήσουν τη δουλεία και την εμπορία των σκλάβων. Το εμπόριο φορολογούταν και ρυθμιζόταν όπως και οι άλλες μορφές εμπορίου. Στο σύγχρονο πλαίσιο, ενώ υπάρχει προφανής μέριμνα για την προστασία των θυμάτων και για την πρόληψη μιας σειράς βλαβών από την εμπορία ανθρώπων, τα κράτη έχουν επίσης επικριθεί για τη συγκάλυψη «ενός πολέμου κατά της εμπορίας ανθρώπων» με τη μετανάστευση και

τον έλεγχο του ασύλου, τη διαμόρφωση μιας μακρύτερης και ευρύτερης θεώρησης της εμπορίας ανθρώπων και των δικών της ενεργειών στη δημιουργία και τον έλεγχο του.⁵⁶

5.1. Ορισμός του Οργανωμένου Εγκλήματος

Ένα πρωταρχικό παράδειγμα των ορισμών που έχουν δημιουργηθεί από διεθνείς οργανισμούς βρίσκεται στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διακρατικού Οργανωμένου Εγκλήματος (Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών, 2000).⁵⁷ Αυτό είναι ένα μέσο ελέγχου του εγκλήματος που εμπίπτει στην δικαιοδοσία των Ηνωμένων Εθνών. Η πρώτη του πρόθεση είναι να υποχρεώσει τα κράτη που επικυρώνουν τη Σύμβαση για την εφαρμογή ποινικών νόμων, με στόχο την αλίευση και καταδίκη μέλων διεθνών οργανωμένων εγκληματικών ομάδων. Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, ήταν σημαντικό να ορίσει η σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών τον όρο «διακρατικός» και ξεχωριστά την έννοια των «οργανωμένων εγκληματικών ομάδων». Το Πρωτόκολλο του Παλέρμο και το Πρωτόκολλο κατά του λαθρεμπορίου των Μετανάστων στην ξηρά, τη θάλασσα και τον αέρα μαζί επιδιώκουν, ως πρώτη προτεραιότητα, τη δημιουργία ενός γενικού, ευρείας βάσης συνόλου μέτρων για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος και την ανάμιξή του στην εμπορία ανθρώπων και το λαθρεμπόριο σε όλο τον κόσμο.

Το πρωτόκολλο του Παλέρμο και η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διακρατικού Οργανωμένου Εγκλήματος συνδυαστικά ορίζουν ποιος μπορεί να διωχθεί και υπό ποιες συνθήκες. Το αδίκημα της «εμπορίας ανθρώπων» τιμωρείται με ποινικοποίηση στο Πρωτόκολλο του Παλέρμο, αλλά μόνο αν υπάρχουν δύο επιπλέον στοιχεία: πρώτον, ότι το αδίκημα είναι διακρατικό στη φύση και δεύτερον, ότι περιλαμβάνει μια οργανωμένη εγκληματική ομάδα (Πρωτόκολλο του Παλέρμο,

⁵⁶ Carrabine E. , Cox P. , Lee M. , Plummer K. , South N. (2009) *Criminology: A Sociological Introduction*, β' έκδοση. Νέα Υόρκη: Routledge, Σελ. 433

⁵⁷ United Nations (2004) United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocol Thereto [Ανακτήθηκε στις 07/05/2018]
https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf

άρθρο 4).⁵⁸ Αυτό περιορίζει την ποινικοποίηση του ανθρώπινου εμπορίου σε καταστάσεις που εμπλέκουν διακρατικά οργανωμένο έγκλημα.

Ο όρος «οργανωμένη εγκληματική ομάδα» ορίζεται στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών ως: μια δομημένη ομάδα τριών ή περισσότερων ατόμων, που υπάρχουν για μια χρονική περίοδο και ενεργώντας σε συνεννόηση με το σκοπό της διάπραξης ενός ή πιο σοβαρών εγκλημάτων ή αδικημάτων που καθορίζονται σύμφωνα με την παρούσα Σύμβαση με σκοπό να αποκτήσουν, άμεσα ή έμμεσα, οικονομικά ή άλλα υλικά οφέλη (Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών, άρθρο 2 (α)).⁵⁹

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών και το Πρωτόκολλο του Παλέρμο ορίζουν το οργανωμένο έγκλημα με πολύ ευρύ τρόπο. Ο κινητήριος παράγοντας για τη δημιουργία μιας εγκληματικής ομάδας δεν είναι η βία, οι οργανώσεις ή τα χρήματα, αλλά η ανάγκη ύπαρξης τριών ή περισσότερων ατόμων και η εγκληματική ομάδα να έχει υπάρξει «για μια χρονική περίοδο». Θα φαινόταν τότε από τον ορισμό των Ηνωμένων Εθνών ότι ουσιαστικά όλοι οι παράγοντες που εμπλέκονται στην εμπορία ανθρώπων θα μπορούσαν να συμμετέχουν στο οργανωμένο έγκλημα, από την καλύτερα ιεραρχικά δομημένη εγκληματική ομάδα μέχρι λιγότερα περίπλοκα δίκτυα διακινητών χωρίς συγκεκριμένους ρόλους ή σχέσεις.⁶⁰

Η εμπορία ανθρώπων είναι από τη φύση της ένα πολύπλοκο έγκλημα που έχει ως ελάχιστο τρεις φάσεις: στρατολόγηση, μεταφορά και εκμετάλλευση. Αυτή η πολυπλοκότητα απαιτεί οργάνωση, χρόνο και ανθρώπινο δυναμικό.

5.2. Η Υποχρέωση Ποινικοποίησης

Τα κράτη υποχρεούνται να διασφαλίζουν την ποινικοποίηση της εμπορίας σύμφωνα με τον διεθνή ορισμό της. Η υποχρέωση ποινικοποίησης εκτείνεται στην προσπάθεια

⁵⁸ United Nations (2004) United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocol Thereto (άρθρο 4) Σελ.51 [Ανακτήθηκε στις 07/05/2018]
https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf

⁵⁹ United Nations (2004) United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocol Thereto (άρθρο 2 (α)) Σελ. 5 [Ανακτήθηκε στις 07/05/2018]
https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf

⁶⁰ Wylie G., McRedmond P. (Eds.) (2010) *Human Trafficking in Europe: Character, Causes and Consequences*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Palgrave Macmillan, Σελ. 189

και τη συνύπαρξη των παραβάσεων. Ωστόσο, η έκταση οποιασδήποτε υποχρέωσης ποινικοποίησης σε σχέση με ότι αφορά το ανθρώπινο εμπόριο και τη χρήση των υπηρεσιών ενός θύματος εμπορίας ανθρώπων δεν είναι τόσο απλή.

Η σχετική διεθνής νομική υποχρέωση που προαναφέρθηκε απαιτεί από τα κράτη να ποινικοποιήσουν την εμπορία ανθρώπων όπως ορίζεται από το διεθνές δίκαιο. Αυτή η απαίτηση υπονοείται στις σημαντικότερες συνθήκες που περιλαμβάνουν τον ορισμό μαζί με την υποχρέωση ποινικοποίησης. Τα κράτη δεν υποχρεούνται απαραίτητα να αναπαράγουν τον αρκετά περίπλοκο διεθνή νομικό ορισμό που έχει τεθεί στο Πρωτόκολλο για την Εμπορία Ανθρώπων,⁶¹ την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Εμπορία Ανθρώπων⁶² και άλλα όργανα. Ωστόσο, ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά του διεθνούς ορισμού θα πρέπει να συμπεριληφθούν για να ικανοποιηθεί η υποχρέωση ποινικοποίησης. Ένας νόμος που δεν διακρίνει την εμπορία ανάμεσα σε παιδιά και ενήλικους, και μόνο ποινικοποιεί την εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση, ή ποινικοποιεί μόνο την εμπορία γυναικών και παιδιών δεν θα πληρούσε το διεθνές νομικό πρότυπο. Είναι επίσης σημαντικό να τονιστούν δύο σημαντικά χαρακτηριστικά του διεθνούς ορισμού: Πρώτον, ο ορισμός αυτός δεν απαιτεί την πραγματοποίηση της εκμετάλλευσης⁶³ και δεύτερον, η συγκατάθεση του θύματος δεν μεταβάλλει την ποινική ευθύνη του δράστη.⁶⁴

Όπως προαναφέρθηκε, η κεντρική και υποχρέωση όλων των συμβαλλομένων κρατών στο Πρωτόκολλο Εμπορίας Ανθρώπων είναι η ποινικοποίηση της εμπορίας ανθρώπων μέσω των δικών τους εθνικών και νομικών συστημάτων.

⁶¹ United Nations (2000) Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime [Ανακτήθηκε στις 11/05/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx>

⁶² Council of Europe (2000) Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings [Ανακτήθηκε στις 23/05/2018]

<https://rm.coe.int/168008371d>

⁶³ Council of Europe (2005) Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (παρ.225) [Ανακτήθηκε στις 23/05/2018]

<https://rm.coe.int/16800d3812>

⁶⁴ United Nations (2000) Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (άρθρο 3 (β)) [Ανακτήθηκε στις 11/05/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx>

5.2.1. Ποινικοποίηση της Προσπάθειας και της Συνέργειας, Ευθύνη των Νομικών Προσώπων.

Η υποχρέωση της ποινικοποίησης της εμπορίας ανθρώπων εκτείνεται στην ποινικοποίηση της οργάνωσης, της κατεύθυνσης, ή της συνέργειας στη διάπραξη αδικημάτων και προσπάθεια διάπραξης τέτοιων αδικημάτων.⁶⁵ Η φύση του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων καθιστά ιδιαίτερα σημαντική την ευθύνη για τέτοιου είδους παραβάσεις, συμπεριλαμβάνοντας όπου είναι δυνατόν σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο και την ποινική ευθύνη, καλύπτοντας τόσο φυσικά όσο και νομικά πρόσωπα. Νομικά πρόσωπα, στο πλαίσιο αυτό, θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν εμπορικές εταιρείες και εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς όπως ο τουρισμός, η ψυχαγωγία, η φιλοξενία, η υιοθεσία και η παροχή ιατρικών υπηρεσιών. Φορείς, όπως αεροπορικές εταιρείες, είναι μια άλλη σημαντική ομάδα νομικών προσώπων των οποίων η πιθανή συνενοχή και η ευθύνη προσδιορίζονται ειδικά στο πρωτόκολλο για την Εμπορία των Ανθρώπων.⁶⁶

Η Σύμβαση για το Οργανωμένο Έγκλημα και η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εμπορίου Ανθρώπων απαιτούν από τα κράτη να εξετάσουν τη θέσπιση νομοθεσίας για να παρέχουν τη διοικητική αστική και ποινική ευθύνη των νομικών προσώπων για αδικήματα που αφορούν την εμπορία ανθρώπων εκτός από την ποινική ευθύνη φυσικών προσώπων.⁶⁷ Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Εμπορίου Ανθρώπων παρέχει πρόσθετες λεπτομέρειες: Προβλέπει την εταιρική ευθύνη για αδικήματα σχετιζόμενα με την εμπορία, συμπεριλαμβανομένης της βοήθειας και της συνέργειας, που

⁶⁵ United Nations (2004) United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocol Thereto (Άρθρο 5 παρ. 2) [Ανακτήθηκε στις 07/05/2018]

https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf

⁶⁶ United Nations (2000) Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime (άρθρα 11 παρ.3 και 4) [Ανακτήθηκε στις 11/05/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx>

⁶⁷ United Nations (2004) United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocol Thereto (άρθρο 10) [Ανακτήθηκε στις 07/05/2018]

https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf

Council of Europe (2000) Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (άρθρο 22) [Ανακτήθηκε στις 23/05/2018]

<https://rm.coe.int/168008371d>

διαπράττεται για λογαριασμό μιας οντότητας και για το συμφέρον της από «πρόσωπο που κατέχει ηγετική θέση στο νομικό πρόσωπο».⁶⁸

Ο διεθνής νομικός ορισμός της εμπορίας περιλαμβάνει διάφορα διακριτά στοιχεία, θέτοντας, έτσι, το ζήτημα αν μια υποχρέωση για ποινικοποίηση της εμπορίας ανθρώπων επεκτείνεται στην ποινικοποίηση ορισμένων ή όλων αυτών των ξεχωριστών στοιχείων. Το διεθνές δίκαιο των συνθηκών είναι σαφές σε αυτό το σημείο. Η απαίτηση της ποινικοποίησης των συστατικών πράξεων δεν υποστηρίζεται ούτε από το Πρωτόκολλο για την Εμπορία των Ανθρώπων ούτε από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Εμπορία Ανθρώπων.⁶⁹

Το ευρύτερο ερώτημα είναι εάν τα κράτη έχουν την υποχρέωση να ποινικοποιήσουν αδικήματα που συνήθως συνδέονται με την εμπορία (τα οποία μπορεί επίσης να αποτελούν πράξεις συνιστωσών που προσδιορίζονται στον ορισμό) είναι πιο σύνθετο. Συγκεκριμένες πρακτικές που σχετίζονται με την εμπορία, δηλ. (δουλεία, σκλαβιάς, δέσμευσης χρέους, εξαναγκαστική εργασία, οι χειρότερες μορφές παιδικής εργασίας και ο καταναγκαστικός γάμος) συνεπάγονται δικαιώματα και απαγορεύσεις γενικά αναγνωρισμένα από το εθνικό δίκαιο και επομένως ισχύουν για όλα τα Κράτη σε όλες τις περιπτώσεις. Η αποτυχία κάθε κράτους να ποινικοποιήσει (και, μεταγενέστερα να ερευνήσει και να διώκει ποινικά) τέτοιες πράξεις θα αποτελούσαν αποτυχία του κράτους να εφαρμόσει αποτελεσματικά το αντίστοιχο δικαίωμα ή την αντίστοιχη υποχρέωση. Ένα κράτος μπορεί επίσης να υπόκειται σε μια διεθνή νομική υποχρέωση μέσω μιας συνθήκης ή άλλης αναγνωρισμένης πηγής δικαίου όσον αφορά τις πρόσθετες πρακτικές που εμπλέκονται στην εμπορία όπως οι διακρίσεις, τα βασανιστήρια, η βία κατά των γυναικών, οι παραβιάσεις των δικαιωμάτων για τους μη-πολίτες και του μετανάστες εργαζόμενους και παραβιάσεις οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

Από την άποψη της ποινικής δικαιοσύνης, ο ορισμός της εμπορίας είναι πολύπλοκος και τα διαφορετικά στοιχεία του εγκλήματος είναι συχνά δύσκολο να αποδειχθούν. Μελέτες έχουν δείξει ότι μπορεί να είναι ευκολότερο να διερευνηθούν και να ασκηθούν διώξεις σε πιο εδραιωμένα και καλύτερα κατανοητά αδικήματα (όπως η

⁶⁸ Council of Europe (2000) Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (άρθρο 22 παρ. 1) [Ανακτήθηκε στις 23/05/2018] <https://rm.coe.int/168008371d>

⁶⁹Gallagher T. A (2010) *The International Law of Human Trafficking*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 376

δέσμευση χρέους, η σεξουαλική επίθεση, η εξαναγκαστική εργασία και ακόμη και το ξέπλυμα χρήματος και η διαφθορά) παρά τα σύνθετα εγκλήματα που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων. Αυτή η προσέγγιση, η οποία υποστηρίζεται ευρέως, μπορεί να είναι ιδιαίτερα χρήσιμη σε καταστάσεις και σε χώρες όπου υπάρχει ένα σαφές εγκληματικό αδίκημα που σχετίζεται με την εμπορία ανθρώπων. Προς το παρόν δεν υποστηρίζεται σε χώρες όπου οι κυρώσεις για την εμπορία ανθρώπων δεν αντανakλούν επαρκώς τη φύση του εγκλήματος ή όπου τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν είναι αρκετά για να υποστηρίξουν τη δίωξη για εγκλήματα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων, αλλά μπορεί να είναι επαρκή για τη δίωξη για τέτοιου είδους συναφή αδικήματα. Η δίωξη για συναφή αδικήματα παρά για αδικήματα σχετικά με την εμπορία ανθρώπων μπορεί να είναι ελκυστική βραχυπρόθεσμα, αλλά έχει έναν αριθμό από δυνητικά σημαντικές μακροπρόθεσμες συνέπειες που πρέπει να ληφθούν υπόψη. Για παράδειγμα, μια κατηγορία για εμπορία ανθρώπων μπορεί να δώσει δικαίωμα από τη μεριά των θυμάτων να εξασφαλίσουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης, προστασίας και βοήθειας που δεν θα μπορούσαν διαφορετικά να είναι διαθέσιμες σε αυτούς.⁷⁰

5.3. Διακρατικοί Εγκληματίες που Εμπλέκονται στην Εμπορία Ανθρώπων

Οι ομάδες εγκληματικής διακίνησης διαρθρώνονται με διάφορους τρόπους. Λίγες είναι, μεγάλες ομάδες με πυραμιδικές δομές. Αυτές οι ομάδες είναι συχνά εθνοτικής βάσης και εξαρτώνται από τις κοινότητες της διασποράς πολλών χωρών για υποστήριξη.⁷¹ Ωστόσο, η συνεργασία εγκληματικών ομάδων από άλλες χώρες είναι απαραίτητη, προκειμένου να μετακινηθούν τα άτομα σε μεγάλες αποστάσεις. Υποομάδες δικτύων εγκληματικής διακίνησης συχνά ειδικεύονται σε μία συγκεκριμένη πτυχή της επιχείρησης, όπως η στρατολόγηση, η μεταφορά και η προμήθεια ψευδών εγγράφων. Όπως η εμπορία ανθρώπων έχει αναπτυχθεί τις τελευταίες δεκαετίες, οι ομάδες εμπορίας έχουν γίνει πιο «επαγγελματίες, επιχειρηματίες και λιγότερο ορατοί». Αγοραστές και πωλητές συντονίζονται στενά. Οι επικοινωνίες τους μπορούν να είναι τόσο ασφαλείς που η επιβολή του νόμου δεν

⁷⁰ Gallagher T. A (2010) *The International Law of Human Trafficking*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 377

⁷¹ Shelley L. (2010) *Human Trafficking: A Global Perspective*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 84

προειδοποιείται για τις δραστηριότητές τους. Αυτό εξηγεί πώς οι εγκληματίες στη Βρετανία μπορούσαν να οργανώσουν και να εκτελέσουν δημόσιες δημοπρασίες γυναικών στα αεροδρόμια χωρίς προηγούμενη ανίχνευση.

Η δέσμευση για την εμπορία ανθρώπων ως δραστηριότητα εξαρτάται από τους εγκληματίες καθώς υπάρχει ποικιλομορφία στους δρώντες. Ορισμένοι διακινητές είναι ομορφοφιλόδοτοι. Θα ασκούσαν οποιαδήποτε παράνομη δραστηριότητα που αποφέρει κέρδος, συμπεριλαμβανομένης της διακίνησης. Αυτοί οι εγκληματίες μπορούν να επιστρατεύσουν λίγες γυναίκες για τον σκοπό της διακίνησης ανθρώπων και ναρκωτικών. Άλλοι διακινητές, ιδιαίτερα οι γυναίκες, ασχολούνται αποκλειστικά με το λαθρεμπόριο ανθρώπων και την εμπορία ανθρώπων. Το επάγγελμα του διακινητή είναι διαφορετικό. Περιλαμβάνει πρώην ιερόδουλες, στρατιωτικούς, προσωπικό ασφαλείας και προσωπικό επιβολής του νόμου, αθλητές, καθώς και τυπικούς εγκληματίες που βρίσκονται σε ομάδες οργανωμένου εγκλήματος.

Οι διακινητές είναι ειδικοί εφοδιασμού οι οποίοι μπορούν να μεταφέρουν άτομα σε τεράστιες αποστάσεις. Συχνά χρειάζονται πολυάριθμες ασφαλείς κατοικίες στην πορεία όπου μπορούν να στεγάσουν το ανθρώπινο φορτίο τους μέχρι να είναι ασφαλές για να το μετακινήσουν περαιτέρω. Συχνά η διαδρομή δεν είναι η πιο άμεση, διότι οι διακινητές να αποφεύγουν εν γνώσει τους αστυνομικούς δρόμους, συνοριακά σημεία ελέγχου και τις δικαιοδοσίες όπου υπάρχει αποτελεσματική και έντιμη επιβολή του νόμου. Οι διακινητές χρειάζονται στρατιωτική ικανότητα νοημοσύνης για την επιτυχή αποφυγή αυτών των εμποδίων. Ο τελικός προορισμός για το θύμα της εμπορίας ανθρώπων είναι συχνά ένα μέρος όπου μια κοινότητα της διασποράς μπορεί να απορροφήσει τα θύματα εμπορίας ανθρώπων ή όπου ένα συμμαχική εγκληματική ομάδα μπορεί να παραλάβει και να διανύσει τους εργάτες που έχουν πέσει θύματα διακίνησης.⁷²

5.4. Η Εμπορία Ανθρώπων ως Διακρατικό Οργανωμένο Έγκλημα

Μια ποικιλία φορέων που συμμετέχουν στην εμπορία ανθρώπων, κυμαίνεται από διπλωμάτες και υπαλλήλους των πολυεθνικών οργανώσεων που διακινούν νέες γυναίκες για οικιακή εργασία σε μικρούς επιχειρηματίες, σε μέλη των μεγάλων

⁷² Shelley L. (2010) *Human Trafficking: A Global Perspective*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 92

εγκληματικών οργανώσεων της Ασίας που ειδικεύονται στο ανθρώπινο λαθρεμπόριο και στην εμπορία ανθρώπων. Τα δίκτυα εμπορίας περιλαμβάνουν εγκληματίες που υποκινούνται τόσο από οικονομικά όσο και από πολιτικά οφέλη. Και οι δύο κατηγορίες εμπόρων συχνά διασταυρώνονται με τον ευρύτερο κόσμο του διακρατικού εγκλήματος. Λαμβάνουν πλαστά έγγραφα για τα θύματά τους από ειδικούς εγκληματίες, προσλαμβάνουν κακοποιούς έξω από το δίκτυό τους για να εκφοβίσουν τις γυναίκες και τους εργάτες που εμπλέκονται στην διακίνηση και να μεταφέρουν τα έσοδά τους μέσω καθιερωμένων καναλιών νομιμοποίησης παράνομων εσόδων.

Τα δίκτυα διακίνησης αλληλεπιδρούν επίσης με τον νόμιμο κόσμο διαφημίζοντας τα προϊόντα τους, μετακινώντας τα θύματά τους μέσω των δημόσιων συγκοινωνιών, και εξασφαλίζοντας τις θεωρήσεις διαβατηρίων από τους δημόσιους υπαλλήλους.⁷³

Στην εμπορία ανθρώπων υπήρξε μια μετατόπιση της εστίασης μακριά από την ιεράρχηση των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος με καλά ανεπτυγμένες δομές, εγκληματικά δίκτυα με χαλαρούς δεσμούς, τα οποία μπορούν να πάρουν διάφορες μορφές. Δεδομένης αυτής της ρευστότητας, γίνεται εξαιρετικά δύσκολο να εντοπιστούν οι δομές και, ως εκ τούτου, το οργανωμένο έγκλημα με τη συμβατική έννοια. Ο ορισμός της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών μιας ομάδας οργανωμένου εγκλήματος αντιμετωπίζει το πρόβλημα του καθορισμού και του εντοπισμού μιας ευέλικτης, ρευστής ομάδας εγκληματικότητας υιοθετώντας έναν πολύ ευρύ ορισμό του οργανωμένου εγκλήματος που καλύπτει ένα ευρύ φάσμα εγκληματικών λειτουργιών.

Η εμπορία ανθρώπων αποτελεί, από τη φύση της, ένα έγκλημα που αποτελείται από διάφορες δραστηριότητες και λειτουργίες. Υπάρχει η στρατολόγηση του θύματος (με εξαπάτηση ή κατά καιρούς με τη βία), η μεταφορά συνήθως διασυνοριακά, και τέλος, η εκμετάλλευση με πληθώρα τρόπων σε εστιατόρια, πορνεία, φάρμες, εργοστάσια ή η επαιτεία στους δρόμους. Δεν είναι δυνατόν για ένα ή και δύο άτομα να πραγματοποιήσουν όλες αυτές τις δραστηριότητες. Θα υπάρξει ένας αριθμός εγκληματιών που εμπλέκονται. Θα υπάρξει αναμφίβολα ένα στοιχείο συνεργασίας

⁷³ Shelley L. (2010) *Human Trafficking: A Global Perspective*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 83

και οργάνωσης μεταξύ των διαφορετικών μερών και, επομένως ένας κοινός και συνεχής χαρακτήρας του εγκλήματος.⁷⁴

⁷⁴ Wylie G., McRedmond P. (Eds.) (2010) *Human Trafficking in Europe: Character, Causes and Consequences*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Palgrave Macmillan, Σελ. 194

6. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

6.1. Το Αδίκημα της Εμπορίας Ανθρώπων

Τον Οκτώβριο του 2002, το αδίκημα της εμπορίας ανθρώπων αντιμετωπίστηκε με το νέο νόμο 3064 του 2002, Άρθρο 1.⁷⁵ Ο νέος νόμος προβλέπει μια πιο σοβαρή τιμωρία όλων των σύγχρονων μορφών εμπορίας ανθρώπων - όπως η πώληση των ανθρωπίνων οργάνων, η υποχρεωτική και δόλια εκμετάλλευση της εργασίας, η οικονομική εκμετάλλευση της σεξουαλικής ζωής και την πρόσληψη ανηλίκων με σκοπό τη χρήση τους σε ένοπλες συγκρούσεις. Ιδιαίτερη έμφαση, ωστόσο, δίνεται στην προστασία των ανηλίκων και άλλων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων (γυναίκες και αλλοδαποί). Επιπρόσθετα, ο νόμος περιέχει μια ειδική διάταξη που έχει ρητώς σχεδιαστεί για να αντιμετωπίσει το πρόβλημα της παιδικής πορνογραφίας,⁷⁶ το οποίο έχει λάβει ανησυχητικές διαστάσεις μέσω της επέκτασης του Internet.

Οι κυρώσεις είναι μέχρι 10 έτη φυλάκισης και πρόστιμα μεταξύ 10.000 € και 50.000€. Στις περιπτώσεις όπου τα θύματα είναι ανήλικα ή η εμπορία γίνεται κατ' επάγγελμα ή όταν ένας δημόσιος υπάλληλος εμπλέκεται ή έχει διαπράξει ένα αδίκημα με σωματικές βλάβες οι ποινές αυξάνονται σε τουλάχιστον 10 έτη φυλάκισης και πρόστιμα μεταξύ 50.000 € και 100.000 €. Η ελληνική νομοθεσία επιτρέπει την ποινική ευθύνη των νομικών οντοτήτων αλλά μπορεί να επιβάλει μόνο διοικητικές κυρώσεις, όπως πρόστιμα, προσωρινή ή μόνιμη ανάκληση της άδειας εκμετάλλευσης κλπ. δεν επιτρέπονται νομικές κυρώσεις.⁷⁷

Πριν από το 2002, υπήρχαν άλλα άρθρα του Ποινικού Κώδικα που θα μπορούσαν να ασχοληθούν με αυτό το φαινόμενο όπως το α) το άρθρο 323 του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ) για το δουλεμπόριο, β) άρθρο 323Α, ΠΚ, σχετικά με την εμπορία ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση γ) άρθρο 349, ΠΚ, σχετικά με την μαστροπεία,

⁷⁵ ΠΚ 323 Α (Εμπορία Ανθρώπων) όπως εισήχθη με το Άρθρο 1 του Ν.3064/2002 - ΦΕΚ 248/Α/15-10-2002 [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

<http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket= nUt7r9pmA8%3D&tabid=132>
⁷⁶ ΠΚ 348 Α (Πορνογραφία Ανηλίκων) όπως εισήχθη με το Άρθρο 6 του Ν.3064/2002 - ΦΕΚ 248/Α/15-10-2002 [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

<http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket= nUt7r9pmA8%3D&tabid=132>

⁷⁷ ΠΚ 323 Α, παρ. 4 (Εμπορία Ανθρώπων) όπως εισήχθη με το Άρθρο 1 του Ν.3064/2002 - ΦΕΚ 248/Α/15-10-2002 [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

<http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket= nUt7r9pmA8%3D&tabid=132>

δ) άρθρο 351Α, ΠΚ, για την ασέλγεια εναντίον ανηλίκων και ε) άρθρο 351, ΠΚ, σχετικά με τη σωματεμπορία.

6.1.1. Το αδίκημα της Εμπορίας Ανθρώπων για Σκοπούς Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης

Ο νόμος 3064 του 2002 εισήχθη με σκοπό την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της σεξουαλικής ελευθερίας, της παιδικής πορνογραφίας και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της σεξουαλικής ζωής καθώς και την παροχή βοήθειας στα θύματα.

Πριν από το 2002, η ελληνική νομοθεσία δεν κάλυπτε την εμπορία ανθρώπων. Αναφερόταν στα εγκλήματα κατά της σεξουαλικής ελευθερίας και της οικονομικής εκμετάλλευσης της σεξουαλικής ζωής με τις διατάξεις ΠΚ 336 (Βιασμός), ΠΚ 337 (Προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας), ΠΚ 338 (Κατάχρηση σε ασέλγεια), ΠΚ 343 (Ασελγία με κατάχρηση εξουσίας) και ΠΚ 344 (Εγκληση). Επιπλέον, τα άρθρα 348-351 του Ποινικού Κώδικα αντιμετωπίζουν τη σεξουαλική εκμετάλλευση. Ο νόμος 3064/2002 βελτιώνει ορισμένα άρθρα που περιέχονται στον Ποινικό Κώδικα και αφορούν τη γενική εμπορία ανθρώπων ή το εμπόριο ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση. Συγκεκριμένα, το άρθρο 323Α βελτιώνει το άρθρο 323 του Ποινικού Κώδικα για το εμπόριο των δούλων, ενσωματώνοντας την εμπορία ανθρώπων. Το άρθρο 351 του Ποινικού Κώδικα για το εμπόριο λευκής σαρκός συμπεριέλαβε τη σωματεμπορία με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση, ανεξαρτήτως φύλου, με επιβαρυντικές κυρώσεις σε περιπτώσεις ανηλίκων.⁷⁸ Αξίζει να σημειωθεί ότι αυτό το άρθρο, όπως τροποποιήθηκε από το νόμο 3064/2002, επιβάλλει ποινές φυλάκισης τουλάχιστον έξι μηνών για τους πελάτες.⁷⁹ Τέλος, τα άρθρα 348 και 349 του Ποινικού Κώδικα αναφέρονται στην παιδική πορνογραφία και τη μαστροπεία.

Οι κυρώσεις που επιβάλλονται είναι μέχρι 10 έτη φυλάκισης και πρόστιμα μεταξύ 10.000 € και 50.000 € , παρόμοια με το άρθρο σχετικά με την εμπορία ανθρώπων.⁸⁰ Σε περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν ανήλικα θύματα ή η εμπορία γίνεται κατ'επάγγελμα ή ο δημόσιος υπάλληλος εμπλέκεται ή έχει προκληθεί σωματική

⁷⁸ ΠΚ 351 (Σωματεμπορία) παρ. 4 (α)

⁷⁹ ΠΚ 351 (Σωματεμπορία) παρ. 3

⁸⁰ ΠΚ 351 (Σωματεμπορία) παρ. 4

βλάβη ή η διακίνηση σχετίζεται με παράνομη είσοδο και διαμονή, οι κυρώσεις αυξάνονται σε τουλάχιστον 10 έτη φυλάκισης και πρόστιμα μεταξύ 50.000 € και 100.000 €.⁸¹

6.2 Αντιμετώπιση της Εμπορίας Ανθρώπων στην Ελλάδα

Λίγο μετά την εισαγωγή του Ν. 3064/2002, δημοσιεύθηκε το Προεδρικό Διάταγμα 233 της 28^{ης} Αυγούστου 2003,⁸² το οποίο θεσπίζει - για πρώτη φορά στην Ελλάδα - το απαραίτητο νομικό πλαίσιο για την παροχή προστασίας και βοήθειας στα θύματα ή στα πρόσωπα που κατήγγειλαν περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων, όπως αυτές προβλέπονται στα άρθρα 323Α, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα, σύμφωνα με το άρθρο 12 του Νόμου 3064/2002.⁸³

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος, τα θύματα των εγκλημάτων, που προβλέπονται στα άρθρα 323, 323Α, 349, 351 και 351Α του Ποινικού Κώδικα ορίζονται ως τα πρόσωπα, Έλληνες πολίτες ή αλλοδαποί, που υπέστησαν άμεση βλάβη της σωματικής τους ακεραιότητας ή της προσωπικής ή σεξουαλικής τους ελευθερίας ή όταν αυτές ή η ζωή τους βρίσκονταν σε σοβαρό κίνδυνο. Για τους σκοπούς του Προεδρικού Διατάγματος, όλες τις κρατικές υπηρεσίες όπως και εκείνες που λειτουργούν στον ευρύτερο δημόσιο τομέα και στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης μπορούν να παρέχουν προστασία και βοήθεια και θεωρούνται οργανισμοί ή μονάδες για τη Παροχή Προστασίας και Βοήθειας.⁸⁴ Εάν τα θύματα έχουν προσφύγει σε Οργανισμούς ή μονάδες για την παροχή προστασίας και αρωγής, τους δίνεται προστασία και βοήθεια ανεξάρτητα από το εάν έχει ήδη αρχίσει δίωξη κατά των παράνομων πράξεων που προβλέπονται στα προαναφερθέντα άρθρα.⁸⁵ Προστασία παρέχεται εφόσον εξακολουθεί να υπάρχει κίνδυνος κατά της ζωής, της σωματικής ακεραιότητας ή της προσωπικής και της σεξουαλικής ελευθερίας, ενώ η

⁸¹ ΠΚ 351 (Σωματεμπορία) παρ. 4

⁸² Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003 [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]
http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

⁸³ Ν. 3064/2002 (Άρθρο 12) [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]
<https://www.e-nomothesia.gr/kat-egklema-organomeno/n-3064-2002.html>

⁸⁴ Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003 (άρθρο 1 παρ.3) [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]
http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

⁸⁵ Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003 (άρθρο 2 παρ.1)
[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

παροχή βοήθειας διαρκεί για όσο διάστημα κρίνεται απαραίτητη από τις υπηρεσίες και τις μονάδες για την Παροχή Προστασίας και Βοήθειας.⁸⁶

Προκειμένου να παράσχουν προστασία και βοήθεια, οι οργανισμοί ή οι μονάδες δικαιούνται να δημιουργήσουν τις κατάλληλες συμβάσεις με μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, εταιρικές οντότητες, είτε δημόσιου είτε ιδιωτικού τομέα, καθώς και με μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στην περιοχή σε αυτόν τον τομέα.⁸⁷ Η ασφάλεια των θυμάτων και των κατοικιών τους διασφαλίζεται από τα κατάλληλα μέτρα. Παράλληλα, η Ελληνική Αστυνομία είναι διαθέσιμη να παράσχει βοήθεια. Τα θύματα κάτω των 18 ετών έχουν πρόσβαση στα δημόσια σχολεία που φιλοξενούν ειδικές τάξεις υποδοχής, τμήματα που εφαρμόζουν διαπολιτισμικά προγράμματα εκπαίδευσης⁸⁸. Θύματα ηλικίας κάτω των 23 ετών δικαιούνται να συμμετάσχουν στα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιεί ο Οργανισμός για την Απασχόληση του Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ), ακόμα κι αν ο συνολικός αριθμός εισαχθέντων έχει ήδη συμπληρωθεί.⁸⁹ Επιπλέον παρέχεται άμεση και δωρεάν ιατρική περίθαλψη ανασφάλιστων θυμάτων από το Εθνικό Σύστημα Υγείας.⁹⁰ Οι οργανισμοί και οι μονάδες για την Παροχή Προστασίας και Βοήθειας και η Ασφαλής νομική βοήθεια στα θύματα διασφαλίζουν επίσης ότι παρέχονται υπηρεσίες διερμηνείας όταν τα θύματα δεν μιλούν Ελληνικά.⁹¹ Προβλέπεται μόνιμη επιτροπή, η οποία θα προεδρεύεται από τον Γενικό Γραμματέα για την Πρόνοια και αποτελείται από εκπροσώπους των αρμόδιων Υπουργείων. Αποστολή του είναι να συντονίζει όλες τις δραστηριότητες που σχετίζονται με την προστασία και την βοήθεια για τα θύματα, να εκδίδει εγκυκλίους σχετικά με όλα τα σχετικά ζητήματα που ενδέχεται να

⁸⁶ Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003 (άρθρο 2 παρ. 2)
[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

⁸⁷ Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003 (άρθρο 3)
[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

⁸⁸ Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003 (άρθρο 5)
[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

⁸⁹ Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003 (άρθρο 6)
[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

⁹⁰ Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003 (άρθρο 7 παρ. 1)
[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

⁹¹ Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003 (άρθρο 8)
[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

προκύψουν, να συγκεντρώνει στατιστικά στοιχεία και να προτείνει μέτρα που αποσκοπούν στη βελτίωση της παροχής προστασίας και βοήθειας προς τα θύματα.⁹²

Η Ελληνική Αστυνομία έχει κάνει τα ακόλουθα βήματα για την αντιμετώπιση του προβλήματος της εμπορίας ανθρώπων:

1) Ο.Κ.Ε.Α: Από την σύστασή της, τον Απρίλιο του 2001, η ειδική ομάδα για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (γνωστή με το ακρωνύμιο Ο.Κ.Ε.Α) συμμετέχει σε διάφορες δραστηριότητες, όπως:⁹³

- Προετοιμασία του νομικού πλαισίου: η Ο.Κ.Ε.Α εκπλήρωσε τον κύριο στόχο της όταν ο νόμος 3064/2002 εγκρίθηκε στις 15 Οκτωβρίου 2002 και το σχετικό Προεδρικό Διάταγμα υπεγράφη στις 26 Αυγούστου 2003 και δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης

- Κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στον τομέα της Δικαιοσύνης και των Εσωτερικών Υποθέσεων, η Ο.Κ.Ε.Α προήγαγε την υιοθέτηση της Δήλωσης των Βρυξελλών σχετικά με την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων από το Συμβούλιο των Υπουργών της Ε.Ε (Μάιος 2003).

- Στρατηγική Επικοινωνιών και ευαισθητοποίηση του κοινού: Συστηματική διάδοση πληροφοριών μέσω των μέσων ενημέρωσης-συμμετοχή των μελών της Ο.Κ.Ε.Α σε σεμινάρια και συναντήσεις στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

- Δημοσίευση ενημερωτικού δελτίου.

- Έκθεση, «Η Ευρώπη κατά της εμπορίας ανθρώπων στο Πολιτιστικό Κέντρο της Πόλης της Αθήνας» (30 Ιανουαρίου -12 Φεβρουαρίου).

Είναι σημαντικό ότι η Ο.Κ.Ε.Α συνέβαλε στην κινητοποίηση σχετικών ΜΚΟ και ενθάρρυνε τις κυβερνητικές υπηρεσίες να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για την καταπολέμηση του ανθρώπινου εμπορίου, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της Ελληνικής Προεδρίας.

⁹² Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003 (άρθρο 9)
[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

⁹³ Ομάδα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων (Ο.Κ.Ε.Α.) [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1718&Itemid=363&lang=gr

Η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων αποτελεί προτεραιότητα για όλες τις ελληνικές αστυνομικές υπηρεσίες. Το αρχηγείο της αστυνομίας ασχολείται ενεργά με το Τμήμα Δημόσιας Ασφάλειας, του οποίου ο διευθυντής είναι μέλος της Ο.Κ.Ε.Α. Σε τρεις αξιωματικούς έχει ανατεθεί να ασχοληθούν ειδικά με ζητήματα που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων και την καθοδήγηση των περιφερειακών αστυνομικών υπηρεσιών. Ειδικές ομάδες κατά της εμπορίας ανθρώπων στα τμήματα Δημόσιας Ασφάλειας στην Αθήνα και στην Θεσσαλονίκη άρχισαν να λειτουργούν τον Οκτώβριο του 2003. Επιπλέον, διασυνοριακές συνεργασίες της αστυνομίας, αυξήθηκαν με τακτικές διμερείς συναντήσεις με την γειτονική Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας (Π.Γ.Δ.Μ), Αλβανία, και Βουλγαρία. Αυτά θα πρέπει να βελτιώσουν, μεταξύ άλλων, τους συνοριακούς ελέγχους για την καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και της εμπορίας ανθρώπων.

Ο επόμενος γύρος δραστηριοτήτων για την Ο.Κ.Ε.Α επιδιώκει να ενισχύσει τη συνεργασία μεταξύ των οργανισμών με σκοπό τον εντοπισμό των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων και να τους παρέχει όση βοήθεια χρειάζονται.⁹⁴

2) Σεμινάριο για την Ευρώπη: Το Σεμινάριο για την Ευρώπη διοργανώθηκε από το Υπουργείο Δημόσιας Τάξης τον Ιούνιο του 2002 σε συνεργασία με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης και συγχρηματοδοτήθηκε από την Ε.Ε. Το σεμινάριο αυτό σχεδιάστηκε για να βοηθήσει τα θύματα του ανθρώπινου εμπορίου. Αποτέλεσε ένα τόπο συνάντησης για την ανταλλαγή πρακτικών πληροφοριών για τον εντοπισμό και την παροχή βοήθειας στα θύματα της εμπορίας ανθρώπων, καθώς και τις παρούσες πληροφορίες σχετικά με προγράμματα βοήθειας που βρίσκονται σε άλλες χώρες. Δόθηκε επαγγελματική κατάρτιση σε ζητήματα που αφορούν την εμπορία ανθρώπων σε 48 υπαλλήλους της Ελληνικής Αστυνομίας, που εκπροσωπούν ευαίσθητες γεωγραφικές περιοχές. Εκπαίδευση αστυνομικών για το θέμα της ανθρώπινης εμπορίας περιλαμβάνεται στο πρόγραμμα σπουδών σε όλα τα επίπεδα της Αστυνομικής Ακαδημίας, όπως επίσης και στις μεταπτυχιακές σπουδές. Η εκπαίδευση παρέχεται από πανεπιστημιακούς μελετητές και αστυνομικούς. Τέλος, οι

⁹⁴ Di Nicola A. (Eds) (2004) *A Study for Monitoring the International Trafficking of Human Beings for the Purpose of Sexual Exploitation in the EU Member States*. α' έκδοση. Μιλάνο: Transcrime, Σελ. 200

αστυνομικοί ενθαρρύνονται να προετοιμάσουν τις δικές τους διατριβές σε θέματα που σχετίζονται με την εμπορία ανθρώπων.⁹⁵

3) Ανταλλαγή πληροφοριών: Η ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με θέματα εμπορίας ανθρώπων συμπεριλαμβανόμενης της συνεργασίας με διεθνείς οργανισμούς, όπως η EUROPOL, INTERPOL, και την Πρωτοβουλία για τη Συνεργασία με την Νοτιοανατολική Ευρώπη (με το αγγλικό αρκτικόλεξο SECI). Περιλαμβάνεται επίσης στις διμερείς συμφωνίες σχετικά με την αστυνομική συνεργασία που συνήφθησαν μεταξύ Ελλάδας και των χωρών της Ε.Ε, καθώς και μεταξύ χωρών που δεν ανήκουν στην Ε.Ε. Αστυνομικοί αξιωματικοί σύνδεσμοι έχουν ήδη αναρτηθεί στη Βουλγαρία, την Κύπρο, την Τουρκία και την Αλβανία. Υπάρχουν παρόμοιες τοποθετήσεις στη Ρωσική Ομοσπονδία, την Ουκρανία, την Π.Γ.Δ.Μ, την Κροατία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, Σερβία-Μαυροβούνιο, Ρουμανία (εκτός από τον αξιωματικό σύνδεσμο της Ελλάδας στο SECI) και στο Λίβανο. Σε εθνικό επίπεδο, οι προσπάθειες επικεντρώνονται στη διεύρυνση και στη συστηματική ανάλυση των πηγών πληροφοριών για την καταπολέμηση των δικτύων της ανθρώπινης εμπορίας.⁹⁶

4) «Mirage 2002»: Η επιχείρηση Mirage 2002 ήταν η πρώτη περιφερειακά συντονισμένη και διεξαγόμενη δραστηριότητα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων και της παράνομης μετανάστευσης. Επίσης ήταν η πρώτη φορά που συνεργάστηκαν οι αρχές επιβολής του νόμου, διεθνείς οργανισμοί και ιδρύματα όπως ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης καθώς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Το πεδίο εφαρμογής της πρωτοβουλίας σε ολόκληρη την περιοχή ήταν να βοηθήσει τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων και να καταργήσει τα δίκτυα διακίνησης. Τα αναμενόμενα αποτελέσματα έχουν εκπληρωθεί από την πρώτη πράξη: την προσωρινή καταστολή της εμπορίας ανθρώπων, την έναρξη των ερευνών εναντίον εγκληματιών που ασχολούνται με τις γυναίκες που έχουν πέσει θύματα εμπορίας και τη λαθραία μεταφορά ανθρώπων και την απελευθέρωση πολυάριθμων γυναικών από τη σεξουαλική δουλεία και τον επαναπατρισμό στην πατρίδα τους. Λόγω της επιτυχίας της επιχείρησης, η Ειδική Ομάδα για την Εμπορία Ανθρώπων και την Παράνομη Μετανάστευση ονομάστηκε "Mirage".

⁹⁵ Di Nicola A. (Eds) (2004) *A Study for Monitoring the International Trafficking of Human Beings for the Purpose of Sexual Exploitation in the EU Member States.* έκδοση. Μιλάνο:Transcrime, Σελ. 201

⁹⁶ Di Nicola A. (Eds) (2004) *A Study for Monitoring the International Trafficking of Human Beings for the Purpose of Sexual Exploitation in the EU Member States.* έκδοση. Μιλάνο:Transcrime, Σελ. 201

Εντοπίστηκαν 1.301 θύματα, 191 θύματα βοηθήθηκαν και 509 διακινητές κατηγορήθηκαν, ως αποτέλεσμα των ανταλλασσόμενων πληροφοριών και τακτικών μέτρων που ελήφθησαν από τις αστυνομικές δυνάμεις κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων Mirage το 2002, το 2003 και το 2004. Η Ελλάδα έχει συμμετάσει στην επιχείρηση Mirage 2003.⁹⁷

5) SECI (Πρωτοβουλία Συνεργασίας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη): Η Ελλάδα είναι μέλος της SECI, και συμμετέχει στην Κοινή Επιτροπή με δύο αστυνομικούς (έναν αστυνομικό και έναν τελωνειακό υπάλληλο). Το σημείο επαφής των ελληνικών αρχών για το SECI είναι το Τμήμα της Διεθνούς Αστυνομικής Συνεργασίας της Αστυνομικής Διεύθυνσης. Η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ της Ελλάδας και της SECI αποκτάται μέσω στελεχών επικοινωνίας στο SECI.⁹⁸

6) Παρέχεται ένα ενημερωτικό δελτίο στα θύματα κατά την προκαταρκτική εξέταση των ερωτημάτων για παραβιάσεις του Ν. 3064/2002. Αυτό το δελτίο περιγράφει τις καταστάσεις υπό τις οποίες μπορούν να βρεθούν τα ίδια τα θύματα και να τους βοηθήσουν να αποδεχτούν την δική τους κατάσταση ως θύματα εμπορίας ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση. Επίσης εξηγεί τα δικαιώματά τους για την παροχή βοήθειας και προστασίας στην Ελλάδα. Αυτές οι πληροφορίες είναι γραμμένες σε πολλές γλώσσες όπως αγγλικά, γαλλικά, αλβανικά, αραβικά, βουλγαρικά κ.α.⁹⁹

6.3. Πηγές Δεδομένων για τα Αδικήματα

Μέχρι σήμερα, η μόνη διαθέσιμη πηγή δεδομένων σχετικά με την εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση στην Ελλάδα είναι η Ελληνική Αστυνομία, η οποία ανήκει στο Υπουργείο Εσωτερικών. Τα στοιχεία σχετικά με τις αξιόποινες πράξεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης ταξινομούνται ως ολοκληρωμένες προσπάθειες και ως συνολικοί αριθμοί, συμπεριλαμβανομένου του αριθμού που ερευνήθηκε. Η σεξουαλική εκμετάλλευση περιλαμβάνει όλα τα σχετικά αδικήματα τόσο πριν όσο και μετά την εισαγωγή του Ν. 3064/2002. Τα στοιχεία που παρουσιάζονται στην ιστοσελίδα της Ελληνικής Αστυνομίας καλύπτουν την περίοδο 1991 μέχρι και 2003.

⁹⁷ Task Force Mirage on Countering Trafficking in Human Beings and Illegal Migration (2002) Mirage [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.selec.org/p280/Task_Force_on_Human_Trafficking_and_Migrant_Smuggling

⁹⁸ Di Nicola A. (Eds) (2004) *A Study for Monitoring the International Trafficking of Human Beings for the Purpose of Sexual Exploitation in the EU Member States*. α' έκδοση. Μιλάνο: Transcrime, Σελ. 204

⁹⁹ Di Nicola A. (Eds) (2004) *A Study for Monitoring the International Trafficking of Human Beings for the Purpose of Sexual Exploitation in the EU Member States*. α' έκδοση. Μιλάνο: Transcrime Σελ. 204

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας σχετικά με τον αριθμό των περιπτώσεων, των διακινητών και των θυμάτων.

Το τελευταίο παρέχεται από την Ελληνική Αστυνομία μετά από γραπτή αίτηση.¹⁰⁰

Έτος	Αριθμός Υποθέσεων	Αριθμός Θυμάτων (Αλλοδαπές Γυναίκες)	Αριθμός Ελλήνων Παραβατών	Αριθμός Αλλοδαπών Παραβατών
1999	41	140	397	184
2000	41	125	382	356
2001	54	165	567	421
2002	64	184	449	322
2003	49	93	502	286

Η Ελληνική Αστυνομία αποθηκεύει στοιχεία για την εμπορία ανθρώπων με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση σε ηλεκτρονικά αρχεία. Αυτά τα δεδομένα αναλύονται για την έρευνα και την αξιολόγηση του φαινομένου στη χώρα. Ετήσιες εκθέσεις για την εμπορία ανθρώπων στην Ελλάδα βασίζονται επίσης σε αυτά τα δεδομένα. Οι εκθέσεις επιδίδονται στην Europol.

Τα στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας περιλαμβάνουν, αλλά δεν περιορίζονται σε, πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των σχετικών οργανωμένων ομάδων. Αυτά τα αρχεία αναφέρονται στις μεθόδους στρατολόγησης που χρησιμοποιούνται στα θύματα, στις χώρες προέλευσης, στη διέλευση και στις χώρες προορισμού, στους τρόπους απόκτησης κατασχεθέντων εγγράφων, στον τρόπο ελέγχου των θυμάτων στη χώρα προορισμού και άλλες σχετικές πληροφορίες.

6.4. Το καθεστώς Κατά της Εμπορίας Ανθρώπων στην Ελλάδα

Είναι δυνατόν να διακρίνουμε τρεις γενικές φάσεις στη διαδικασία πολιτογράφησης του νέου καθεστώτος στην Ελλάδα, που γενικά αντιστοιχούν στις φάσεις της διεθνούς ανάπτυξης της νέας συζήτησης σχετικά με την εμπορία ανθρώπων. Τα έτη μετά το 2004 ήταν εκείνα κατά τη διάρκεια των οποίων, η ακριβής σημασία εκείνων που είχαν επιτευχθεί κατά την προηγούμενη δεκαετία άρχισε να αναδύεται, ενώ η

¹⁰⁰ Di Nicola A. (Eds) (2004) *A Study for Monitoring the International Trafficking of Human Beings for the Purpose of Sexual Exploitation in the EU Member States*. α' έκδοση. Μιλάνο:Transcrime, Σελ. 205

περίοδος 2001-2003 ήταν εκείνη που χαρακτηρίστηκε από άνοξη «θεσμική ταχύτητα», η οποία οδήγησε σε ένα καινούριο νομοθετικό πλαίσιο και νέα μέτρα αστυνόμευσης. Τα έτη μεταξύ του 1995 και του 2000 υπήρξαν μια περίοδος κυοφορίας, κατά την οποία συναντά κανείς τον πρώτο υπάλληλο, αλλά πιο σημαντικά, αντιδράσεις μη κυβερνητικών και φεμινιστικών οργανώσεων σε αντιληπτές αλλαγές στην εθνική σύνθεση της πορνείας στην Ελλάδα. Η σημασία της συγκεκριμένης περιόδου δεν έγκειται τόσο πολύ με τις πραγματικές αλλαγές στον αριθμό και την προέλευση των εργαζομένων στη βιομηχανία του σεξ, αλλά μάλλον στη σταδιακή εγκαθίδρυση του εννοιολογικού φακού μέσω του οποίου κατανοήθηκαν αυτές οι αλλαγές.¹⁰¹

Η εκστρατεία κατά της εμπορίας ανθρώπων κατέληξε σε σημαντικό στόχο το 2002 με την εισαγωγή ειδικής νομοθεσίας κατά της εμπορίας ανθρώπων (νόμος 3064/2002). Ο νόμος δεν προέβη σε αλλαγές στο ρυθμιστικό πλαίσιο της ίδιας της πορνείας, η οποία παραμένει νόμιμη στην Ελλάδα. Ακριβέστερα, τροποποίησε εκτενώς τις διατάξεις του Ελληνικού Ποινικού Κώδικα (άρθρα 336-353) που ασχολείται με εγκλήματα που σχετίζονται με την πορνεία και εισήγαγε επίσης γενικές διατάξεις σχετικά με την προστασία και βοήθεια των θυμάτων, αφήνοντας τα στοιχεία να καθορίζονται από εξουσιοδοτημένη νομοθεσία, που εκδόθηκε στη συνέχεια τον Αύγουστο του 2003 (προεδρικό διάταγμα 233/2003).¹⁰²

Η διατύπωση του νέου άρθρου 351 που τιμωρεί την εμπορία ανθρώπων για σεξουαλική εκμετάλλευση ακολουθεί γενικά το πρότυπο που προσφέρεται από το άρθρο 3 (α) των Ηνωμένων Εθνών.¹⁰³ Αυτή η προσέγγιση δεν ήταν καθόλου ευπρόσδεκτη από τους νομικούς κύκλους της Ελλάδας λόγω πιθανών προβλημάτων ερμηνείας και επειδή οι περισσότεροι σχολιαστές φαίνεται να συμφωνούν με την άποψη ότι η ειδική νομοθεσία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων δεν πρόσθεσε τίποτα καινούριο από τις προηγούμενες διατάξεις του Κώδικα. Οι ουσιαστικές αλλαγές που προκάλεσε ο Ν.3064 / 2002 αφορούσαν περισσότερο ένα

¹⁰¹ Papanicolaou G. (2011) *Transnational Policing and SexTrafficking in Southeast Europe: Policing the Imperialist Chain*. α' έκδοση. Λονδίνο: Palgrave Macmillan, Σελ. 158

¹⁰² Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003
[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

¹⁰³ United Nations (2000) Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime [Ανακτήθηκε στις 11/05/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx>

πιο αυστηρό πλαίσιο καταδίκης, αλλά αυτό είχε ήδη επιτευχθεί με ταυτόχρονη τροποποίηση του ουσιαστικού περιεχομένου των σχετικών άρθρων. Το αποτέλεσμα θεωρήθηκε πιθανό να προκαλέσει σύγχυση στην εφαρμογή του νόμου από τα δικαστήρια, και ως εκ τούτου να διαιωνίζουν την έλλειψη αποτελεσματικής εφαρμογής της νομοθεσίας, στην οποία οι σχολιαστές τόνισαν ως το πραγματικό πρόβλημα που περιβάλλει τα περισσότερα εγκλήματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης. Με άλλα λόγια, οι επιθυμητές αλλαγές θα μπορούσαν να είχαν πραγματοποιηθεί με μικρές τροποποιήσεις και όχι με ριζική αναδιατύπωση του νόμου και με πρόσθετη πολιτική έμφαση στην επιβολή του νόμου.

Το ευρύτερο θέμα που αναδύεται εδώ αφορά ακριβώς τη θεσμοθέτηση της εξίσωσης της πορνείας, της εμπορίας ανθρώπων (και της παράνομης μετανάστευσης) και το οργανωμένο έγκλημα. Πρέπει να σημειωθεί, πρώτον, ότι ο Ν.3064 / 2002 δεν αποτελεί αυτόνομο μέσο, διότι συνδέεται με το άρθρο 187 του Ποινικού Κώδικα, το οποίο αναφέρεται στο οργανωμένο έγκλημα. Αυτή η νομοθεσία εισήγαγε ένα σοβαρότερο πλαίσιο ποινών για όσους διαπιστώθηκαν ένοχοι στο πλαίσιο του νόμου σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα, αλλά επίσης προκάλεσε αλλαγές σε διάφορες πτυχές σχετικά με τη διαδικασία έρευνας και τη δικαστική διαδικασία για τους υπόπτους οργανωμένου εγκλήματος. Ενώ ορισμένες από αυτές τις εξουσίες διερεύνησης δεν ήταν άγνωστες στην Ελλάδα από το παρελθόν, γενικεύτηκαν για ένα ευρύ φάσμα ονομαστικών εγκλημάτων. Περιλαμβάνουν ανάλυση DNA, μυστική αστυνόμευση, ελεγχόμενες παραδόσεις, υποκλοπές, επεξεργασία προσωπικών δεδομένων και παρακολούθηση των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών. Επιπλέον, ο νόμος απέσυρε τη δικαιοδοσία για τη δίκη αυτών των εγκλημάτων από τα δικαστήρια και την ανακατανέμησε στα ανώτατα δικαστήρια που απαρτίζονται αποκλειστικά από επαγγελματίες δικαστές και εισήχθησαν πολιτικές επιείκειας για τους καταγγέλλοντες και μέτρα προστασίας των μαρτύρων.¹⁰⁴

Για όλους τους πρακτικούς λόγους, επομένως, η άμεση σύνδεση της νομοθεσίας σχετικά με την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και της νομοθεσίας σχετικά με το οργανωμένο έγκλημα επηρεάζει τη θέση της πόρνης-θύματος στις έρευνες για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, δεδομένου ότι αυτή αντιπροσωπεύει

¹⁰⁴ Papanicolaou G. (2011) *Transnational Policing and SexTrafficking in Southeast Europe: Policing the Imperialist Chain*. α' έκδοση. Λονδίνο: Palgrave Macmillan, Σελ. 185

ιδιαίτερη χρηστική αξία για τη διεξαγωγή και τα αποτελέσματα της έρευνας ως μάρτυρας. Με άλλα λόγια, η θέση της, στο βαθμό που εμπλέκεται σε μια επιχείρηση που είναι εγγενώς «αστυνομική επιχείρηση», καθορίζεται από τη συγκεκριμένη χρηστική αξία και λαμβάνοντας υπόψη τα δικαιώματα των θυμάτων και της υποστήριξής τους. Αυτό είναι εμφανές στην αστυνομική εγκύκλιο που καθοδηγεί τη διαδικασία ανάκρισης των εντοπισθέντων θυμάτων, του οποίου η λογική δομή είναι αυτή της διαπραγμάτευσης: οι αρχές θα προσφέρουν υποστήριξη και βοήθεια σε αντάλλαγμα για τη βοήθεια του θύματος στην έρευνα.

Επιπλέον, λόγω των πραγματικών αλλαγών στην εθνοτική σύνθεση της επιχρήρησης του σέξ, είναι πολύ σαφές ότι η νομοθεσία για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων δεν μπορεί να τεθεί σε διαχωρισμό από τη νομοθεσία που ρυθμίζει τη θέση των μεταναστών, τόσο των γυναικών όσο και των ανδρών, όπως ισχύει για όλες τις μορφές εμπορίας ανθρώπων.

Ο σύνδεσμος αυτών των δύο νομοθετικών ρυθμίσεων εκδηλώνεται από το γεγονός ότι σημαντικά στοιχεία της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων βρίσκονται στο πλαίσιο της σχετικής νομοθεσίας για την στη μετανάστευση, δηλαδή στο Ν.3386 / 2005 σχετικά με «την είσοδο, τη διαμονή και την κοινωνική ζωή την ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στο ελληνικό έδαφος». Ακόμη και αν τα θύματα εμπορίας αποτελούν τυπικά μια ειδική κατηγορία υπηκόων τρίτων χωρών για τους σκοπούς της εν λόγω νομοθεσίας, η διαδικασία παραμένει ανά πάσα στιγμή εξαρτώμενη από την αξία χρήσης του θύματος στη διαδικασία της έρευνας. Αυτό ισχύει, για παράδειγμα, για την έκδοση ειδικής άδειας διαμονής, η οποία εξαρτάται από το αν θεωρείται παρατεταμένη διαμονή από τις αρχές προκειμένου να διευκολυνθεί η διεξαγόμενη έρευνα. Πρόσθετα κριτήρια λαμβάνονται υπόψη εάν το άτομο έχει καταδείξει σαφή βούληση να συνεργαστεί ή αν έχει διακόψει κάθε σχέση με τους φερόμενους ως δράστες όλες τις σχέσεις με τους εικαζόμενους ως δράστες». ¹⁰⁵ Αντιστρόφως, σύμφωνα με το άρθρο 51, η άδεια παραμονής δεν παρατείνεται ή ανακαλείται, όταν η αρμόδια αρχή κρίνει ότι η συνεργασία ή η καταγγελία του θύματος είναι δόλια ή καταχρηστική ή όταν το θύμα

¹⁰⁵ Ν. 3386 (άρθρο 50), ΦΕΚ 212/Α/23-08-2005
[Ανακτήθηκε στις 24/04/2018]
<http://www.eie.gr/mobility-portal/IN49TA5.pdf>

παύει να συνεργάζεται. Έτσι, για να μιλήσουμε για μια «αξία χρήσης» του θύματος δεν είναι μια μεταφορά, αλλά μια πολύ ακριβής περιγραφή.¹⁰⁶

¹⁰⁶ Ν. 3386 (άρθρο 51) , ΦΕΚ 212/Α/23-08-2005
[Ανακτήθηκε στις 24/04/2018]
<http://www.eie.gr/mobility-portal/IN49TA5.pdf>

7. ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

7.1. Σταματώντας την Εμπορία Ανθρώπων

Η καταναγκαστική εργασία και η δουλεία είναι υψηλά στην ατζέντα πολλών κυβερνήσεων και των κλάδων εφαρμογής τους καθώς και τοπικών και διεθνών οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η μάχη είναι μακρά, δύσκολη εν μέρει, διότι οι ιστορίες επιτυχίας όσον αφορά τον αριθμό των θυμάτων που διασώθηκαν και ο αριθμός των παραβατών που διώκονται παραμένει μικρός σε σύγκριση με τις εκτιμήσεις του αριθμού των ατόμων που διακινούνται.

Σε διεθνές επίπεδο, πολλές οργανώσεις δραστηριοποιούνται, συχνά σε συνεργασία με τοπικές ΜΚΟ ή κυβερνητικές αρχές στη διεξαγωγή έρευνας, διοργάνωση εκστρατειών πρόληψης, προσφέροντας κατάρτιση σε ΜΚΟ, αστυνομία, εισαγγελείς και δικαστές. συμβάλλοντας στην ανάπτυξη νομοθεσίας ή εθνικών σχεδίων δράσης; ή την παροχή προστασίας και βοήθειας στα θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Σε εθνικό επίπεδο έχουν δημιουργηθεί ποικίλα εξειδικευμένα ιδρύματα εντός των χωρών για την αντιμετώπιση του προβλήματος της εμπορίας ανθρώπων. Αυτά τα ιδρύματα μπορεί να λάβουν τη μορφή εθνικών εισηγητών (όπως στην Ολλανδία) ή γραφείων όπως το Γραφείο Παρακολούθησης και Καταπολέμησης της Εμπορίας Ανθρώπων (στις Ηνωμένες Πολιτείες), ή φορείς που συντονίζουν την παροχή υπηρεσιών σε θύματα εμπορίας. Σε ορισμένες χώρες, έχουν συσταθεί ειδικές μονάδες επιβολής του νόμου και εισαγγελικές αρχές. Για τις χώρες που δεν έχουν ακόμη αναπτύξει την απαιτούμενη τεχνογνωσία για την αντιμετώπιση του προβλήματος, μια σειρά εγχειριδίων και σχεδίων κατάρτισης έχουν αναπτυχθεί για να παρέχουν πρακτική βοήθεια σε κυβερνήσεις, φορείς χάραξης πολιτικής, αστυνομία, εισαγγελείς και δικαστές, ΜΚΟ και άλλους.

Πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με το πρόβλημα της εμπορίας ανθρώπων μέσω εκστρατειών ενημέρωσης του κοινού και άλλων μέσων. Στην περίπτωση των θυμάτων, οι εκστρατείες ενημέρωσης του κοινού θα πρέπει επίσης να ανταποκρίνονται στα βασικά πρότυπα ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να ενημερώνουν τα θύματα ότι η εμπορία ανθρώπων είναι έγκλημα, ότι πέφτουν θύματα και ότι μπορούν να επιδιώξουν την προστασία του νόμου. Οι εκστρατείες πρέπει να διατυπώνονται με τρόπους που θα κατανοούνται από τα

θύματα, χρησιμοποιώντας υλικά σε κατάλληλες γλώσσες προσαρμοσμένες και συναφείς στο κοινό-στόχο.¹⁰⁷

7.1.1. Σχέδιο Δράσης του Οργανισμού για την Ασφάλεια και τη Συνεργασία στην Ευρώπη για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων

Το σχέδιο δράσης του ΟΑΣΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο:

- Ανάλυση, σε συνεργασία με την αστική κοινωνία και τις μη κυβερνητικές οργανώσεις, εκστρατείες πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης του κοινού σχετικά με την εμπορία ανθρώπων στις διάφορες μορφές της, συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων που χρησιμοποιούν οι διακινητές και των κινδύνων των θυμάτων
- Αύξηση της ευαισθητοποίησης σχετικά με την εμπορία ανθρώπων μεταξύ των μεταναστευτικών αρχών και των προξενικών και διπλωματικών ακολούθων ώστε να χρησιμοποιήσουν αυτές τις γνώσεις στις καθημερινές επαφές τους με τα πιθανά θύματα
- Ενθάρρυνση των πρεσβειών να διαδίδουν πληροφορίες σχετικά με την κείμενη εθνική νομοθεσία, όπως το οικογενειακό δίκαιο, το εργατικό δίκαιο και το δίκαιο μετανάστευσης, το οποίο ενδιαφέρει τους πιθανούς μετανάστες, καθώς και μέσω μη κυβερνητικών οργανώσεων
- Αύξηση της ευαισθητοποίησης άλλων συναφών ομάδων στόχων, συμπεριλαμβανομένων των υπευθύνων χάραξης πολιτικής, υπαλλήλων επιβολής του νόμου και άλλων συναφών επαγγελματιών, όπως γιατρών, κοινωνικών λειτουργών και υπαλλήλων της απασχόλησης του ιδιωτικού τομέα, για την εμπορία ανθρώπων, ώστε να ενισχυθεί η ετοιμότητά τους για να αντιμετωπίσουν επαρκώς το φαινόμενο αυτό και να ενισχύσουν τη θεσμική τους ικανότητα για να εναντιωθούν σε αυτό
- Ενθάρρυνση των προξενικών τμημάτων καθώς και εκείνων που είναι υπεύθυνα για τις θεωρήσεις εισόδου των διπλωματικών αποστολών να

¹⁰⁷ Aronowitz A.A (2009) *Human Trafficking, Human Misery : The Global Trade in Human Beings*. α' έκδοση . Westport: CT: Praeger Publishers, Σελ. 144-146

χρησιμοποιούν έντυπα και άλλα υλικά στην εργασία τους με άτομα που βρίσκονται σε κίνδυνο

- Αύξηση της ευαισθητοποίησης των μέσων ενημέρωσης. Η αντίληψη του προβλήματος της εμπορίας ανθρώπων που προβάλλουν τα μέσα ενημέρωσης θα πρέπει να περιλαμβάνει μια σαφή εξήγηση του φαινομένου και μια ρεαλιστική απεικόνιση των θυμάτων. Για να μεγιστοποιήσουν τη γνώση του κοινού και την ευαισθητοποίηση αυτού, θα πρέπει να διεξαχθούν εκστρατείες κατά της εμπορίας ανθρώπων με επαγγελματίες των μέσων ενημέρωσης
- Στόχευση εκστρατειών ευαισθητοποίησης και στις πιο ευάλωτες ομάδες, μεταξύ των οποίων άτομα που ανήκουν σε εθνικές μειονότητες, παιδιά, μετανάστες και εσωτερικούς μετανάστες
- Επέκταση εκστρατειών ευαισθητοποίησης σε μικρότερες πόλεις και χωριά των οποίων ο πληθυσμός μπορεί να διατρέχει ιδιαίτερο κίνδυνο
- Εργασία στα σχολεία και τα πανεπιστήμια, καθώς και απευθείας με τις οικογένειες για να φτάσει στους νέους ανθρώπους και να αυξήσουν την ευαισθητοποίησή τους σχετικά με την εμπορία ανθρώπων
- Αντιμετώπιση, επίσης μέσω των μέσων ενημέρωσης, της ανάγκης να μειωθεί η ζήτηση για τις δραστηριότητες των προσώπων που διακινούνται για σεξουαλική εκμετάλλευση, καταναγκαστική εργασία, δουλεία ή άλλες πρακτικές παρόμοιες με τη δουλεία και, σε σχέση με, την προώθηση μηδενικής ανοχής έναντι όλων των μορφών εμπορίας
- Καθιέρωση δημοσιευμένων τηλεφωνικών γραμμών στις χώρες προέλευσης, διέλευσης και προορισμού, οι οποίες πρέπει να εξυπηρετούν τρεις σκοπούς: να ενεργούν ως ανεξάρτητες πηγές συμβουλών και καθοδήγησης σε δυνητικά θύματα που μπορεί να εξετάζουν ευκαιρίες απασχόλησης ή άλλες προσφορές για μετακίνηση στο εξωτερικό, να ενεργούν ως πρώτο σημείο επαφής παρέχοντας πρόσβαση σε μηχανισμούς παραπομπής για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων · και να διευκολύνουν την ανώνυμη αναφορά περιπτώσεων ή υποψιών για περιπτώσεις εμπορίας ανθρώπων.¹⁰⁸

¹⁰⁸ United Nations (2008) *Toolkit to Combat Trafficking in Persons: Global Programme Against Trafficking in Human Beings*. Νέα Υόρκη: United Nations Publication, Σελ. 438

7.2. Προσέγγιση του Νόμου Έναντι των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Είναι αυτονόητο ότι οι αρχές επιβολής του νόμου πρέπει να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων.

Επί του παρόντος, τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων αναγνωρίζονται σχεδόν αποκλειστικά από την αστυνομικούς αξιωματικούς. Εξαρτάται από τη διορατικότητα αυτών των αξιωματικών αν οι άνθρωποι αναγνωρίζονται ως θύματα ή όχι, και αν τα θύματα της σωματεμπορίας αντιμετωπίζονται σωστά. Και εξαρτάται από αυτούς το αν μια υπόθεση θα περάσει στον εισαγγελέα ή όχι, καθώς αυτοί ανακρίνουν τα θύματα και προετοιμάζουν τα αρχεία.

Αυτά τα γεγονότα επισημαίνουν ήδη ορισμένους από τους κύριους τομείς προβληματισμού της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων. Είναι ένα επίμονο πρόβλημα ότι τα θύματα του εμπορίου εντοπίζονται σχεδόν αποκλειστικά από την αστυνομία – αντί να μπορούν να προσφύγουν σε ένα δίκτυο σημείων επαφής και υπηρεσιών υποστήριξης χωρίς να κινδυνεύουν να συλληφθούν κατευθείαν από τον νόμο και τους μηχανισμούς τάξης μιας ξένης χώρας.

Αν και τα τελευταία χρόνια τα πράγματα έχουν αλλάξει ελαφρώς, πολλά θύματα εμπορίας ανθρώπων εξακολουθούν να θεωρούνται ως δράστες και είναι ποινικοποιημένοι. Συχνά, εξακολουθούν να μεταφέρονται στα κέντρα κράτησης αντί σε καταφύγια - με ορισμένα καταφύγια να τρέχουν σαν κέντρα κράτησης - και απελαύνονται πριν οι περιστάσεις να έχουν ερευνηθεί επιμελώς.

Τα περισσότερα από τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων δεν είναι συνήθως σε θέση να μιλούν την τοπική γλώσσα, δεν έχουν χρήματα, δεν έχουν χαρτιά και απειλούνται συνεχώς. Επομένως, είναι εξαιρετικά σημαντικό να διασφαλιστεί ότι τα θύματα αυτά θα έχουν πρόσβαση στις τοπικές κρατικές αρχές, όπως η αστυνομία.

Οι ΜΚΟ που είναι φορείς παροχής υπηρεσιών για θύματα έχουν διαπιστώσει ότι τα θύματα χρειάζονται μια περίοδο ανάκτησης και ανάρρωσης από την τραυματική εμπειρία τους και για την ανάπτυξη εμπιστοσύνης στις ξένες αρχές και θεσμούς.

Συχνά δεν βλέπουν τον εαυτό τους αρχικά ως θύματα ενός εγκλήματος, και χρειάζεται αρκετός χρόνος και πολλή συζήτηση πριν να είναι σε θέση να

κατανοήσουν την κατάστασή τους. Επιπλέον, τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων πολύ συχνά έχουν ειδοποιηθεί από τους διακινητές τους ότι δεν πρέπει να εμπιστεύονται κανέναν, και λιγότερο από όλους την αστυνομία. Μερικές φορές τα θύματα ντρέπονται για το τι ήταν αναγκασμένα να κάνουν - για παράδειγμα να δουλέψουν ως ιερόδουλες - και ακόμη καταδικάζουν τους εαυτούς τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο οι ΜΚΟ και οι διεθνείς οργανισμοί πιστεύουν ότι τα θύματα θα καταλήξουν με την πλήρη αλήθεια μόνο με την πάροδο του χρόνου.

Η τάση να θεωρείται η εμπορία ανθρώπων κυρίως ή αποκλειστικά ως ζήτημα της ασφάλειας έχει επιζήμιες συνέπειες για τα δικαιώματα και τις ανάγκες των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Έχει την τάση να επιστήσει την προσοχή μακριά από μια προσέγγιση που έχει στο κέντρο της το θύμα για μια αυστηρή και σχεδόν αποκλειστική στρατηγική επιβολής του νόμου.

Η εκτεταμένη εκπαίδευση κατέχει ένα μεγάλο μέρος της απάντησης της συνεχιζόμενης ανάγκης για τη διάδοση της κατανόησης. Αυτό που ζητείται είναι η εμπειρισταωμένη εκπαίδευση των αξιωματικών επιβολής του νόμου, τόσο της αστυνομίας, όσο και των ειδικών ερευνητών, καθώς και των εισαγγελέων και των δικαστών. Η εκπαίδευση πρέπει να έχει πρόγραμμα σπουδών και να διδάσκει νέα σύνολα δεξιοτήτων, βασισμένα σε μία προσέγγιση βασισμένη στο θύμα . Πρέπει επίσης να παρέχεται κατάρτιση για τους συνοριακούς και τους προξενικούς αξιωματούχους, κυβερνητικούς αξιωματούχους σε κεντρικές θέσεις κ.λπ.

Η εκπαίδευση όλων είναι μια τεράστια επιχείρηση, αλλά είναι το μόνο μέτρο που θα λειτουργήσει. Αυτό, λοιπόν, πρέπει να είναι μια αυστηρά οργανωμένη προσπάθεια βασισμένη σε μια συγκεκριμένη στρατηγική του ποιος θα εκπαιδευτεί, πότε και από ποιον. Ομαδική διδασκαλία από αξιωματικούς επιβολής του νόμου και εκπροσώπους των ΜΚΟ ως παρόχων υπηρεσιών για τα θύματα αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματική και προσδίδει νέα ποιότητα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση.¹⁰⁹

7.2.1. Τα Μέσα του ΟΗΕ για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων

¹⁰⁹ Cameron S. , Newman E. (Eds.) (2008) *Trafficking in Humans: Social Cultural and Political Dimensions*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: United Nations University Press Σελ. 169-172

Οι περισσότερες από τις βασικές διεθνείς πράξεις για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, των Διεθνών Συμφωνιών για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, της Σύμβασης για την εξάλειψη όλων των Μορφών Διακρίσεων κατά των Γυναικών, της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, των δύο Πρωτοκόλλων σχετικά με την Πώληση Παιδιών, την Παιδική Πορνεία και την Παιδική Πορνογραφία και σχετικά με την Συμμετοχή των παιδιών στις Ένοπλες Συγκρούσεις και τη Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων όλων των Μεταναστών Εργαζομένων και των μελών των Οικογενειών τους, κάνουν αναφορά στην κατάργηση της δουλείας και, σε ορισμένες περιπτώσεις, στον αγώνα κατά της εμπορίας ανθρώπων. Ως εκ τούτου, οι σχετικές διατάξεις που ισχύουν και οι μηχανισμοί εφαρμογής τους συζητούνται για να κατανοήσουν καλύτερα τις υποχρεώσεις των κρατών που απορρέουν από το διεθνές δίκαιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσον αφορά ειδικότερα την προστασία των ανθρώπων που είναι θύματα εμπορίας.¹¹⁰

7.3. Προστασία και Υποστήριξη των Θυμάτων

Όσον αφορά ειδικά τα θύματα της ανθρώπινης εμπορίας, η Σύμβαση για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων του Συμβουλίου της Ευρώπης, καθιέρωσε ως προτεραιότητα την ανάπτυξη και τη βελτίωση των πολιτικών που αφορούν την πρόληψη, την προστασία, και τη δίωξη. Λαμβάνοντας αυτό υπόψη, οι οργανώσεις υποστήριξης των θυμάτων επιδιώκουν παροχή βοήθειας σε τομείς όπως ιατρικές και υγειονομικές υπηρεσίες, νομική και οικονομική βοήθεια, στέγαση, επαγγελματική κατάρτιση και παροχή συμβουλών, μεταξύ πολλών άλλων.

Οι ΜΚΟ διαδραματίζουν εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη και στην ενδυνάμωση των θυμάτων της ανθρώπινης εμπορίας. Παρόλο που κάθε οργάνωση έχει διαφορετικές και μοναδικές διαδικασίες, οι ΜΚΟ επιτρέπουν στο νομικό σύστημα κάθε χώρας να πλησιάσει όσα περισσότερα θύματα ή πιθανά θύματα μπορεί. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα, εφόσον η πλειοψηφία αυτών των οργανισμών εργάζονται μέσα στις κοινότητες, επιτρέποντας μια πιο άμεση επαφή με πιθανά

¹¹⁰ Scarpa S. (2008) *Trafficking in Human Beings: Modern Slavery*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Oxford University Press, Σελ. 84-85

θύματα και παρέχοντας εκστρατείες ευαισθητοποίησης. Λόγω αυτής της προνομιακής πρόσβασης στα θύματα, οι ΜΚΟ έχουν αναπτύξει σημαντικό ρόλο στην άσκηση πίεσης.¹¹¹

Τα θύματα που απελευθερώνονται από τους εμπόρους τους συχνά βρίσκονται σε μια κατάσταση μεγάλης ανασφάλειας και ευπάθειας. Μπορεί να τραυματιστούν τόσο σωματικά όσο ψυχολογικά και συναισθηματικά. Μπορεί να φοβούνται τα αντίποινα. Είναι πιθανό τα θύματα να έχουν μερικά, αν όχι κανένα, μέσα διαβίωσης. Η ευθύνη της προστασίας και της φροντίδας των θυμάτων βρίσκεται στο κράτος. Αυτή η ευθύνη γίνεται λειτουργική, όταν το κράτος γνωρίζει ή πρέπει να γνωρίζει ότι ένα άτομο που βρίσκεται εντός της δικαιοδοσίας του, είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων. Η αρχή ισχύει για όλες τις χώρες στις οποίες εντοπίζεται το θύμα. Εφαρμόζεται σε όλα τα άτομα που είναι θύματα εμπορίας, είτε πρόκειται για θύματα εσωτερικού ή διεθνούς εμπορίου. Όταν εξετάζεται η προστασία και η υποστήριξη που οφείλεται στα θύματα της εμπορίας, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί ότι οι προηγούμενες βίαιες εμπειρίες δεν σταματούν απαραίτητως όταν φτάσουν στην προσοχή των εθνικών αρχών. Η διαφθορά και η συνενοχή των δημόσιων υπαλλήλων μπορεί να οδηγήσουν σε μια συνεχιζόμενη εκμετάλλευση ή την εμφάνιση μιας νέας. Η βλάβη που έχει ήδη γίνει στα θύματα μπορεί να συνδυαστεί με αποτυχίες παροχής ιατρικών και άλλων μορφών υποστήριξης - ή μετησύνδεση αυτών των υπηρεσιών με μια υποχρέωση συνεργασίας που τα θύματα μπορεί να μην είναι πρόθυμα ή ικανά να δεχθούν.¹¹²

Η εμπορία ανθρώπων γίνεται δυνατή μόνο μέσω υψηλών επιπέδων βίας και τον εκφοβισμό. Σε αντίθεση με πολλά άλλα εγκλήματα, η απειλή για ένα θύμα δεν τελειώνει όταν έχει δραπετεύσει ή έχει διασωθεί από μια εγκληματική κατάσταση. Σε ορισμένες περιπτώσεις, για παράδειγμα, που το θύμα έρχεται σε επαφή με την ποινική δικαιοσύνη, η ελευθερία από μια κατάσταση εμπορίας μπορεί να επιδεινώσει πραγματικά τους κινδύνους για την ασφάλεια και την ευεξία του ατόμου.

Το ζήτημα αν τα κράτη έχουν διεθνή νομική υποχρέωση για την προστασία των θυμάτων της εμπορίας ανθρώπων από περαιτέρω βλάβες είναι επομένως σημαντική.

¹¹¹ Joaõ Guia M.(2015) *The Illegal Business of Human Trafficking*. α' έκδοση. Σουδία: Springer International Publishing, Σελ. 25

¹¹² Gallagher T. A (2010) *The International Law of Human Trafficking*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 297-298

Το Πρωτόκολλο για την Εμπόριο απαιτεί από κάθε Κράτος Μέλος να "προσπαθήσει να εξασφαλίσει τη φυσική ασφάλεια των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων ενώ βρίσκονται στην επικράτειά τους".¹¹³ Ενώ η διάταξη αυτή περιορίζεται από την μαλθακή φύση της υποχρέωσης και των ειδικών όρων αναφορικά με τη σωματική ασφάλεια, υποχρεώνει τα Κράτη Μέλη «να αναλάβουν πραγματικά τουλάχιστον μερικά βήματα που αποτελούν μια «προσπάθεια» για την προστασία της ασφάλειας.» Σημαντικότερα, οι διατάξεις του πρωτοκόλλου σε αυτό το σημείο είναι ασθενέστερες από εκείνες που περιέχονται στα όργανα του, η Σύμβαση για το Οργανωμένο Έγκλημα, η οποία υποχρεώνει τα Κράτη Μέρη να παρέχουν στους μάρτυρες (συμπεριλαμβανομένων εκείνων που είναι θύματα) προστασία από ενδεχόμενα αντίποινα ή εκφοβισμό. Η Σύμβαση υποχρεώνει επίσης τα Κράτη Μέρη να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα, με τα μέσα τους, «να παράσχουν βοήθεια και προστασία στα θύματα [της εμπορίας], ιδίως σε περιπτώσεις απειλών αντιποίνων ή εκφοβισμού». Τα μέτρα προστασίας μπορεί να περιλαμβάνουν φυσική προστασία, οικιακή ή μετεγκατάσταση στο εξωτερικό, καθώς και ειδικές ρυθμίσεις για τη συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων. Είναι σχετικό να σημειωθεί ότι οι υποχρεώσεις προστασίας της Σύμβασης είναι υποχρεωτικές για τα Κράτη Μέλη «αλλά μόνο όπου αυτό είναι αναγκαίο και μέσα στις αρμοδιότητες του Κράτους-Μέλους».

Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση περί εμπορίου περιλαμβάνει μια γενική υποχρέωση των Κρατών Μελών να «λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις ανάγκες ασφάλειας και προστασίας του θύματος».¹¹⁴ Αυτή η απαίτηση συμπληρώνεται από λεπτομερή διάταξη που καθορίζει τα ειδικά μέτρα που πρέπει να εφαρμοστούν για να παρέχουν «αποτελεσματική και κατάλληλη προστασία» στα θύματα και σε άλλους (συμπεριλαμβανομένων των μαρτύρων, των μελών της οικογένειας και των φορέων υποστήριξης των θυμάτων) από ενδεχόμενα αντίποινα και εκφοβισμούς, ιδίως κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διερεύνησης και δίωξης.¹¹⁵ Τα μέτρα μπορεί να

¹¹³ United Nations (2004) United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocol Thereto (άρθρο 6 παρ.5) [Ανακτήθηκε στις 07/05/2018]
https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf

¹¹⁴ Council of Europe (2000) Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (άρθρο 12 παρ.6) [Ανακτήθηκε στις 23/05/2018]
<https://rm.coe.int/168008371d>

¹¹⁵ Council of Europe (2005) Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (παρ. 168) [Ανακτήθηκε στις 23/05/2018]
<https://rm.coe.int/16800d3812>

περιλαμβάνουν φυσική προστασία, μετεγκατάσταση, αλλαγή ταυτότητας και βοήθεια για την απόκτηση θέσεων εργασίας. Προστασία από βλάβη αποτελεί πρόσθετη πτυχή των διατάξεων της Σύμβασης σχετικά με την προστασία της ιδιωτικής ζωής και τις δικαστικές ενέργειες.

Η απροθυμία των κρατών να υιοθετήσουν συγκεκριμένες και λεπτομερείς υποχρεώσεις προστασίας και υποστήριξης των ατόμων που έχουν πέσει θύματα εμπορίας, που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους αντικατοπτρίζεται στις ασαφείς διατάξεις του Πρωτοκόλλου για την Εμπορία Ανθρώπων. Ωστόσο, στη δεκαετία μετά την έγκριση του μέσου αυτού, σημειώθηκε σημαντική μετατόπιση. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Εμπόριο θέτει πολύ υψηλότερα και πιο συγκεκριμένα πρότυπα - μια προσέγγιση που φαίνεται να ακολουθήθηκε στην εξελισσόμενη νομολογία γύρω από το Πρωτόκολλο για την Εμπορία, καθώς και σε πιο πρόσφατα μέσα και έγγραφα πολιτικής. Κατά συνέπεια, το ουσιαστικό περιεχόμενο μιας γενικής υποχρέωσης προστασίας και υποστήριξης γίνεται όλο και πιο σαφές. Τα κράτη φαίνεται να κινούνται σταθερά προς μια συμφωνία ότι είναι υποχρεωμένα, σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο, να αποδείξουν με ακρίβεια και να αναγνωρίσουν γρήγορα τα θύματα της εμπορίας, για να αποφευχθεί η ποινικοποίηση των θυμάτων για καθεστώς αδικημάτων, να απέχουν από την κράτηση θυμάτων, να παρέχουν τουλάχιστον άμεση προστασία και υποστήριξη στα θύματα που δεν εξαρτώνται από τη συνεργασία με την ποινική δικαιοσύνη, να παρέχουν πρόσθετη προστασία και υποστήριξη στους θύματα που είναι μάρτυρες, και να προβλέπουν ειδικές διατάξεις για παιδιά θύματα. Ενώ το πρότυπο δεν είναι τόσο υψηλό όσο πολλοί υποστηρικτές των θυμάτων θα προτιμούσαν, αντιπροσωπεύει πραγματική και απτή πρόοδο σε ένα σχετικά σύντομο χρονικό διάστημα.¹¹⁶

¹¹⁶ Gallagher T. A (2010) *The International Law of Human Trafficking*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 336

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Οι ποικίλες συνέπειες της εμπορίας ανθρώπων καθιστούν επιτακτική ανάγκη αυτού του προβλήματος να έχει υψηλότερη προτεραιότητα στη διεθνή κοινότητα. Σήμερα, βρίσκεται σε μικρότερη κλίμακα ανησυχίας από το διεθνές εμπόριο ναρκωτικών παράλο που οι συνέπειές της μπορεί να είναι ίδιες ή ακόμα και πιο σοβαρές. Οι πολιτιστικοί παράγοντες διαιωνίζουν την εμπορία ανθρώπων σε πολλές περιοχές του κόσμου.

Οι πολιτιστικοί παράγοντες διαιωνίζουν την εμπορία ανθρώπων σε πολλές περιοχές του κόσμου. Ειδικότερα, η χαμηλή κοινωνική θέση των γυναικών και των παιδιών, και η προσδοκία σε πολλές κοινωνίες ότι τα μέλη της οικογένειας θα εξυπηρετήσουν τις οικονομικές ανάγκες της οικογένειάς τους, ακόμη και με μεγάλο κόστος για τον εαυτό τους, διευκολύνει την εμπορία ανθρώπων.

Όσοι επιδιώκουν να περιορίσουν την εμπορία ανθρώπων πρέπει να ασχολούνται με συζητήσεις ευρύτερης πολιτικής σχετικά με τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης, τις περιφερειακές συγκρούσεις, και τη διαρροή πόρων από τον αναπτυσσόμενο κόσμο. Πρέπει να επικεντρωθούν την ίση μεταχείριση των κοριτσιών και των γυναικών. Χωρίς την ένταξή τους στη διαμόρφωση πολιτικής σε αυτούς τους τομείς, η εμπορία ανθρώπων θα παραμείνει περιφερειακό θέμα. Για παράδειγμα, στο παρελθόν, πριν από τον ακτιβισμό κατά της σωματεμπορίας, το εμπόριο γυναικών και παιδιών με θεωρούνταν φυσική συνέπεια του πολέμου ή αθέλητο κόστος διατήρησης της ειρήνης.

Το ελεύθερο εμπόριο δεν συνοδεύεται από την αυξανόμενη ελεύθερη κυκλοφορία των ανθρώπων. Αυτή η διχοτόμηση έχει ευνοήσει τη διακίνηση καθώς τα εμπόδια εισόδου εμποδίζουν τη μετακίνηση ανθρώπων σε τόπους όπου μπορούν να μεγιστοποιηθούν την οικονομική τους αξία. Επομένως, το ζήτημα της εμπορίας ανθρώπων πρέπει να ενσωματωθεί σε μεγαλύτερες εμπορικές συζητήσεις. Πολύ συχνά, η ανάπτυξη πολιτικής σε νόμιμη και παράνομη εμπορική αρένα έχει επικεντρωθεί σε εμπορεύματα και όχι σε ανθρώπους. Χωρίς την ενσωμάτωση της ανθρώπινης διάστασης, το λαθρεμπόριο ανθρώπων και της διακίνησης ανθρώπων διαιωνίζεται.

Μόνο με εσκεμμένες πολιτικές για τη διοχέτευση της παράνομης διακίνησης ανθρώπων σε μια νόμιμη ροή μπορεί η διεθνής κοινότητα να ελπίζει ότι θα σταματήσει η αύξηση του λαθρεμπορίου και της εμπορίας ανθρώπων. Η διαχείριση των μεγάλων μεταναστευτικών ροών με ορθολογικό και ανθρώπινο τρόπο αποτελεί επίσης προϋπόθεση για την αντιμετώπιση της αύξησης του εμπορίου ανθρωπίνων όντων. Σε πάρα πολλά μέρη του κόσμου, η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων επαφίεται στην επιβολή του νόμου και όχι σε αυτούς που έρχονται σε μεγαλύτερη επαφή με το εργατικό δυναμικό.

Απαιτείται μια πολύ πιο εμπειριστατωμένη προσέγγιση, εάν πρέπει να συλληφθεί η αύξηση της εμπορίας ανθρώπων. Αυτό προϋποθέτει ότι οι καταναλωτές του εμπορίου ανθρώπων και οι επιχειρήσεις που διευκολύνουν αυτό το εμπόριο πρέπει να εστιάζουν στην πολιτική καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων. Αυτό συνεπάγεται ευαισθητοποίηση των ανθρώπων. Ο Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης έχει ξεκινήσει επίσης μια εκστρατεία στα μέσα ενημέρωσης στα τέλη του 2009, προτρέποντας τους καταναλωτές να αγοράσουν υπευθυνώς. Αυτή η εκστρατεία υπερβαίνει το δίκαιο εμπόριο και επιδιώκει να φέρει τους μετανάστες στις αναπτυγμένες χώρες στον ανεπίσημο τομέα υπό την προστασία της εργατικής νομοθεσίας και να εξασφαλιστεί μεγαλύτερος έλεγχος.

Ακόμα περισσότερα χρειάζονται από λόγια, χρειάζονται πράξεις. Απαιτείται επίσης η επιβολή οικονομικών και νομικών κυρώσεων σε όσους εκμεταλλεύονται άλλους. Ακόμη πρέπει επίσης να υπάρχει μια επιβράβευση για τις επιχειρήσεις και άλλους που αντιτίθενται στο εμπόριο παρέχοντας απασχόληση και θέσεις εργασίας.¹¹⁷

Όσον αφορά τα θύματα εμπορίας, όλοι έχουμε ευθύνη και θα πρέπει όλοι να συμβάλουμε στην καταπολέμηση αυτού του φρικιαστικού εγκλήματος. Με την εξαίρεση του νομικού χώρου, ο ακαδημαϊκός κόσμος δεν έχει δώσει προσοχή στην εμπορία ανθρώπων και πρέπει να διεξαχθεί μεγάλη έρευνα. Η εμπορία ανθρώπων είναι ένα πολύπλοκο έγκλημα με τεράστια προσαρμοστικότητα στις μεταβαλλόμενες συνθήκες.

Προς το παρόν υπάρχει πολύς χρόνος που χάνεται μεταξύ της κατανόησης των μεθόδων, των εγκληματιών και της κατάλληλης προσαρμογής των πολιτικών μέτρων.

¹¹⁷ Shelley L. (2010) *Human Trafficking: A Global Perspective*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press, Σελ. 302-304

Οι κυβερνήσεις τόσο των χωρών προέλευσης όσο και των χωρών προορισμού θα πρέπει να δημιουργήσουν προγράμματα πρόληψης που επικεντώνονται κυρίως σε εκστρατείες ενημέρωσης, να δημιουργήσουν νέες υπηρεσίες παροχής συμβουλών για την παροχή βοήθειας στα θύματα, και υποστήριξης των υπαρχόντων.

Τέλος, και αν υποθέσουμε μια λογική πρόληψης, είναι απαραίτητο να εμπλακούμε με κοινοτικούς ηγέτες, προκειμένου να προστατευθούν τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων και να ενημερωθούν τα πιθανά θύματα.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ¹¹⁸

Παιδιά ή ενήλικες που έχουν διακινηθεί σε διάφορες αγορές εκμετάλλευσης παρουσιάζουν μια ποικιλία χαρακτηριστικών.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Άτομα τα οποία έχουν πέσει θύματα εμπορίας ανθρώπων μπορεί να:

- Έχουν ενεργήσει βάσει των ψεύτικων υποσχέσεων
- Είναι αναγκασμένα να εργάζονται παρά τη θέληση τους
- Είναι ανίκανα να αφήσουν το εργασιακό τους περιβάλλον
- Παρουσιάζουν σημάδια ότι οι κινήσεις τους είναι ελεγχόμενες
- Αισθάνονται ότι δεν μπορούν να φύγουν
- Παρουσιάζουν φόβο ή έντονη ανησυχία
- Τους ασκείται βία ή απειλές βίας κατά αυτών ή κατά των μελών της οικογένειας τους και των αγαπημένων τους ανθρώπων
- Έχουν υποστεί τραυματισμούς που φαίνεται να είναι αποτέλεσμα βίαιης επίθεσης
- Έχουν υποστεί τραυματισμούς χαρακτηριστικούς ορισμένων εργασιών ή μέτρων ελέγχου
- Έχουν υποστεί τραυματισμούς που φαίνεται να είναι αποτέλεσμα μέτρων χειρισμού
- Είναι δύσπιστα απέναντι στις αρχές
- Έχουν απειληθεί ότι θα τους παραδώσουν στις αρχές
- Φοβούνται να αποκαλύψουν τη μεταναστευτική τους ταυτότητα

¹¹⁸ United Nations, Human Trafficking Indicators [Ανακτήθηκε στις 24/05/2018]
https://www.unodc.org/pdf/HT_indicators_E_LOWRES.pdf

- Μην έχουν στη κατοχή τους το διαβατήριο ή άλλα ταξιδιωτικά έγγραφα ή ταυτότητα, καθώς αυτά τα έγγραφα έχουν κατακρατηθεί από κάποιον άλλο
- Κατέχουν ψευδή ταυτότητα ή ταξιδιωτικά έγγραφα
- Βρεθούν ή να συνδέονται σε κάποια τοποθεσία η οποία πιθανώς χρησιμοποιείται για εκμετάλλευση ανθρώπων
- Να μην είναι εξοικειωμένα με την τοπική γλώσσα
- Μην γνωρίζουν την διεύθυνση κατοικίας ή εργασίας τους
- Να αφήνουν άλλους να μιλούν αντ' αυτών όταν τους απευθύνεται ο λόγος
- Ενεργούν σαν να καθοδηγούνται από κάποιον άλλο
- Εξαναγκάζονται να δουλέψουν κάτω από ορισμένες συνθήκες
- Πειθαρχούνται μέσω τιμωρίας
- Μην έχουν την δυνατότητα να διαπραγματευτούν τις συνθήκες εργασίας τους
- Λαμβάνουν ελάχιστη ή και καμία πληρωμή
- Μην έχουν πρόσβαση στα δεδουλευμένα
- Δουλεύουν υπερβολικά πολλές ώρες για μεγάλες περιόδους
- Μην έχουν τη δυνατότητα ρεπό
- Διαμένουν σε φτωχές ή χαμηλών προτύπων στεγάσεις
- Μην έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε ιατρική φροντίδα
- Έχουν περιορισμένη ή και μηδαμινή κοινωνική αλληλεπίδραση
- Έχουν περιορισμένη επαφή με τις οικογένειές τους ή με τους ανθρώπους έξω από το άμεσο περιβάλλον τους
- Μην έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνήσουν ελεύθερα με άλλους
- Έχουν την αντίληψη ότι δεσμεύονται από χρέος
- Είναι σε κατάσταση εξάρτησης

- Προέρχονται από μια περιοχή που αποτελεί γνωστή πηγή ανθρώπων προς εκμετάλλευση
- Έχουν τις αμοιβές για τη μεταφορά τους προς την χώρα προορισμού πληρωμένες από τους εκμεταλλευτές τους, τους οποίους πιστεύουν ότι πρέπει να ξεπληρώσουν με την εργασία τους ή με την παροχή υπηρεσιών στη χώρα προορισμού

ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ

Τα παιδιά που έχουν πέσει θύματα εμπορίας ανθρώπων μπορεί να:

- Μην έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στους γονείς ή τους κηδεμόνες τους
- Δείχνουν εκφοβισμένα και να συμπεριφέρονται με τρόπο που δεν αντιστοιχεί στη χαρακτηριστική συμπεριφορά παιδιών της ηλικίας τους
- Μην έχουν κανέναν φίλο της ηλικίας τους εκτός του εργασιακού τους περιβάλλοντος
- Μην έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στην εκπαίδευση
- Μην έχουν χρόνο για παιχνίδι
- Διαμένουν χωριστά από άλλα παιδιά και σε χαμηλών προτύπων στεγασείς
- Τρώνε ξεχωριστά από τα άλλα μέλη της “οικογένειας”
- Τους δίνονται αποφάγια για φαγητό
- Απασχολούνται σε εργασίες που δεν είναι κατάλληλες για παιδιά
- Ταξιδεύουν χωρίς τη συνοδεία ενηλίκων
- Ταξιδεύουν σε ομάδες με άτομα που δεν είναι συγγενικά

Τα ακόλουθα μπορεί επίσης να μαρτυρούν τη διακίνηση και εμπορία παιδιών:

- Η παρουσία παιδικών ρούχων τα οποία χρησιμοποιούνται για χειρωνακτικές εργασίες ή για εργασίες σχετικές με τη σεξουαλική εκμετάλλευση
- Η παρουσία παιχνιδιών, παιδικών κρεβατιών και παιδικών ρούχων σε ακατάλληλα περιβάλλοντα όπως πορνεία και εργοστάσια

- Ο ισχυρισμός ενός ενήλικα ότι “βρήκε τυχαία” ένα ασυνόδευτο παιδί
- Η εύρεση ασυνόδευτων ανηλίκων τα οποία έχουν αριθμούς τηλεφώνων για να καλέσουν ταξί
- Η ανακάλυψη υποθέσεων παράνομης υιοθεσίας

ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΟΙΚΙΑΚΗ- ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Άτομα τα οποία έχουν διακινηθεί με σκοπό την οικιακή-εργασιακή εκμετάλλευση μπορεί να:

- Διαμένουν με μία οικογένεια που δεν είναι η δική τους
- Μην συμμετέχουν στα γεύματα της οικογένειας
- Έχουν προσωπικό χώρο ή να κοιμούνται σε κοινόβιους ή ακατάλληλους χώρους
- Έχουν δηλωθεί ως εξαφανισμένα από τους εργοδότες τους αν και ακόμα διαμένουν στην οικία του εργοδότη τους
- Βγαίνουν από το σπίτι σπάνια ή ποτέ
- Βγαίνουν από το σπίτι σπάνια ή ποτέ για κοινωνικές συναναστροφές
- Μην βγαίνουν από το σπίτι χωρίς τη συνοδεία του εργοδότη τους
- Τους δίνονται αποφάγια για φαγητό
- Υπόκεινται σε προσβολές, κακομεταχείριση, απειλές ή βίαιες πράξεις

ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Ενήλικες ή παιδιά τα οποία έχουν διακινηθεί με σκοπό την σεξουαλική εκμετάλλευση μπορεί να:

- Είναι κάθε ηλικίας, αλλά η ηλικία μπορεί να διαφέρει ανάλογα με την περιοχή και την αγορά

- Μετακινούνται από τον ένα οίκο ανοχής στον άλλο ή να εργάζονται σε διαφορετικές τοποθεσίες
- Συνοδεύονται κάθε φορά που πηγαίνουν ή επιστρέφουν από τη δουλειά καθώς και σε άλλες εξωτερικές δραστηριότητες
- Φέρουν τατουάζ ή άλλα διακριτικά τα οποία δηλώνουν πως αποτελούν “ιδιοκτησία” των προαγωγών τους
- Εργάζονται για πολλές ώρες ή να έχουν λιγοστά ή και καθόλου ρεπό
- Κοιμούνται εκεί που εργάζονται
- Μένουν ή να ταξιδεύουν σε γκρουπ, μερικές φορές με άλλες γυναίκες οι οποίες δεν μιλάνε την ίδια γλώσσα
- Κατέχουν πολύ λίγα αντικείμενα ρουχισμού
- Κατέχουν ρούχα τα οποία είναι χαρακτηριστικά αυτών που δουλεύουν στη πορνεία
- Γνωρίζουν μόνο λέξεις σεξουαλικού περιεχομένου στην τοπική γλώσσα ή στη γλώσσα που μιλάνε οι πελάτες
- Μην έχουν στη κατοχή τους μετρητά
- Μην έχουν τη δυνατότητα να παρουσιάσουν επίσημα έγγραφα ή ταυτότητα
- Μην χαμογελούν

Τα ακόλουθα μπορεί επίσης να μαρτυρούν τη διακίνηση και εμπορία ατόμων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση:

- Υπάρχουν αποδείξεις ότι πιθανώς τα θύματα δεν μπορούν να αρνηθούν ή έκαναν βίαιο σεξ ή σεξ χωρίς προστασία
- Υπάρχουν αποδείξεις ότι γκρουπ γυναικών ή παιδιών είναι υπό τον έλεγχο κάποιων άλλων
- Υπάρχουν αποδείξεις ότι πιθανώς τα θύματα έχουν αγορασθεί και πωληθεί

- Υπάρχουν αγγελίες για οίκους ανοχής ή παρόμοιους χώρους οι οποίοι προσφέρουν τις υπηρεσίες γυναικών συγκεκριμένης εθνικότητας ή υπηκοότητας

ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑΚΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ

Παιδιά ή ενήλικες που πέφτουν θύματα εργασιακής εκμετάλλευσης μπορεί να:

- Διαμένουν σε γκρουπ στον ίδιο χώρο που εργάζονται και πολύ σπάνια (ή ποτέ) έχουν τη δυνατότητα να φύγουν από αυτό το χώρο
- Διαμένουν σε υποβιβασμένους και ακατάλληλους χώρους, όπως γεωργικά ή βιομηχανικά κτήρια
- Μην είναι ντυμένοι κατάλληλα για την εργασία που κάνουν, για παράδειγμα μπορεί να μην έχουν προστατευτικό εξοπλισμό ή ζεστά ρούχα
- Τους δίνονται αποφάγια για φαγητό
- Μην έχουν πρόσβαση στα δεδουλευμένα τους
- Μην έχουν σύμβαση εργασίας
- Δουλεύουν υπερβολικά πολλές ώρες
- Εξαρτώνται από τον εργοδότη τους για την παροχή υπηρεσιών όπως εργασίας, μεταφοράς και στέγασης
- Μην έχουν επιλογή στέγασης
- Μην έχουν τη δυνατότητα να φύγουν από το χώρο εργασίας τους χωρίς τη συνοδεία του εργοδότη τους
- Μην έχουν τη δυνατότητα να μετακινούνται ελεύθερα
- Τους επιβάλλονται μέτρα ασφαλείας σχεδιασμένα να τους κρατούν εγκλωβισμένους στο χώρο εργασίας
- Τους επιβάλλεται πειθαρχία μέσω χρηματικών προστίμων
- Υπόκεινται σε προσβολές, κακομεταχείριση, απειλές ή βίαιες πράξεις

- Μην έχουν βασική εκπαίδευση

Τα ακόλουθα μπορεί επίσης να μαρτυρούν τη διακίνηση και εμπορία ατόμων με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση:

- Όταν υπάρχουν αποδείξεις ότι οι εργάτες είναι αναγκασμένοι να πληρώνουν για εργαλεία, τρόφιμα ή στέγαση ή ότι τα κόστη για τα παραπάνω κατακρατούνται από το μισθό τους
- Όταν υπάρχουν αποδείξεις ότι ο εξοπλισμός είναι σχεδιασμένος ή έχει τροποποιηθεί για να μπορεί να χρησιμοποιείται από παιδιά
- Όταν ο εργοδότης δεν έχει τη δυνατότητα να παρουσιάσει έγγραφα απαραίτητα για την απασχόληση αλλοδαπών εργατών ή αρχεία με τις αμοιβές των εργαζομένων
- Όταν δεν υπάρχουν ειδοποιήσεις υγείας και ασφάλειας, και αποδείξεις ότι οι εργασιακοί νόμοι καταπατούνται

ΔΕΙΚΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΟΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΑΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΙΚΡΟΚΛΟΠΕΣ

Άτομα τα οποία έχουν διακινηθεί με σκοπό την επαιτεία και τις μικροκλοπές μπορεί να:

- Είναι παιδιά, ηλικιωμένοι ή ανάπηροι μετανάστες οι οποίοι τείνουν να ζητιανεύουν σε δημόσιους χώρους ή σε μέσα μαζικής μεταφοράς
- Είναι παιδιά τα οποία έχουν στη κατοχή τους ή πουλάνε παράνομα ναρκωτικά
- Έχουν σημάδια σωματικής βλάβης που είναι αποτέλεσμα ακρωτηριασμού
- Είναι παιδιά της ίδιας εθνικότητας τα οποία μετακινούνται ομαδικά με την παρουσία λιγοστών ενηλίκων
- Είναι ασυνόδευτα ανήλικα τα οποία τα έχει βρει ένας ενήλικας της ίδιας εθνικότητας
- Συμμετέχουν σε ενέργειες συμμοριών οργανωμένου εγκλήματος

- Αποτελούν κομμάτι μιας μεγαλύτερης ομάδας παιδιών τα οποία έχουν τον ίδιο ενήλικα κηδεμόνα
- Τιμωρούνται αν δεν καταφέρουν να μαζέψουν αρκετά χρήματα ή αν δεν κλέψουν αρκετά
- Ζουν, ως μέλη μιας συμμορίας, με ενήλικες που δεν είναι οι γονείς τους
- Ταξιδεύουν με άλλα μέλη της συμμορίας προς στη χώρα προορισμού
- Μετακινούνται καθημερινά σε μεγάλες ομάδες και διανύουν μεγάλες αποστάσεις

Τα ακόλουθα μπορεί επίσης να μαρτυρούν τη διακίνηση και εμπορία ατόμων με σκοπό την επαιτεία και τις μικροκλοπές:

- Εμφανίζονται νέες μορφές εγκληματικότητας που σχετίζονται με τη δράση συμμοριών
- Υπάρχουν αποδείξεις ότι η ομάδα των πιθανών θυμάτων μετακινήθηκε για κάποιο χρονικό διάστημα σε διαφορετικές χώρες
- Υπάρχουν αποδείξεις ότι τα πιθανά θύματα είναι αναμειγμένα σε παραβάσεις επαιτείας και μικροκλοπών σε κάποια άλλη χώρα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ξενόγλωσση

Aronowitz A.A (2009) *Human Trafficking, Human Misery : The Global Trade in Human Beings*. α' έκδοση . Westport, CT: Praeger Publishers

Behnke M. A (2015) *Up for Sale Human Trafficking: Human Trafficking and Modern Slavery*. α' έκδοση. Μιννεάπολις: Twenty- First Century Books

Cameron S. , Newman E. (Eds.) (2008) *Trafficking in Humans: Social Cultural and Political Dimensions*.α' έκδοση. Νέα Υόρκη: United Nations University Press

Carrabine E. , Cox P. , Lee M. , Plummer K. , South N. (2009) *Criminology: A Sociological Introduction*. β' έκδοση. Νέα Υόρκη: Routledge

Di Nicola A. (Eds) (2004) *A Study for Monitoring the International Trafficking of Human Beings for the Purpose of Sexual Exploitation in the EU Member States*. α' έκδοση. Μιλάνο: Transcrime

Gallagher T. A (2010) *The International Law of Human Trafficking*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press

Joaõ Guia M. (2015) *The Illegal Business of Human Trafficking*. α' έκδοση. Σουδία: Springer International Publishing

Papanicolaou G. (2011) *Transnational Policing and SexTrafficking in Southeast Europe: Policing the Imperialist Chain*. α' έκδοση. Λονδίνο: Palgrave Macmillan

Savona U.E. , Stefanizzi S. (Eds.) (2007) *Measuring Human Trafficking: Complexities and Pitfalls*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Springer

Scarpa S. (2008) *Trafficking in Human Beings: Modern Slavery*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Oxford University Press

Shelley L. (2010) *Human Trafficking: A Global Perspective*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Cambridge University Press

United Nations (2008) *Toolkit to Combat Trafficking in Persons:Global Programme Against Trafficking in Human Beings*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: United Nations Publication

Wylie G., McRedmond P. (Eds.) (2010) *Human Trafficking in Europe: Character, Causes and Consequences*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Palgrave Macmillan

Zheng T. (Eds.) (2010) *Sex Trafficking, Human Rights and Social Justice*. α' έκδοση. Νέα Υόρκη: Routledge

Ηλεκτρονικές πηγές

N. 3064/2002 (Άρθρο 12) [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-egklema-organomeno/n-3064-2002.html>

N. 3386 (άρθρο 50) , ΦΕΚ 212/Α/23-08-2005 [Ανακτήθηκε στις 24/04/2018]

<http://www.eie.gr/mobility-portal/IN49TA5.pdf>

Ομάδα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων (Ο.Κ.Ε.Α.)

[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=1718&Itemid=363&lang=

ΠΚ 323 Α (Εμπορία Ανθρώπων) όπως εισήχθη με το Άρθρο 1 του Ν.3064/2002 - ΦΕΚ 248/Α/15-10-2002 [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket=_nUt7r9pmA8%3D&tabid=132

ΠΚ 348 Α (Πορνογραφία Ανηλίκων) όπως εισήχθη με το Άρθρο 6 του Ν.3064/2002 - ΦΕΚ 248/Α/15-10-2002 [Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.ministryofjustice.gr/site/LinkClick.aspx?fileticket=_nUt7r9pmA8%3D&tabid=132

Προεδρικό Διάταγμα Υπ' αριθ. 233, ΦΕΚ 204/Α/28-08-2003

[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.isotita.gr/wp-content/uploads/2017/04/PD_233_2003.pdf

Council of Europe (2000) Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings [Ανακτήθηκε στις 23/05/2018]

<https://rm.coe.int/168008371d>

Council of Europe (2005) Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings [Ανακτήθηκε στις 23/05/2018]

<https://rm.coe.int/16800d3812>

Task Force Mirage on Countering Trafficking in Human Beings and Illegal Migration (2002) Mirage

[Ανακτήθηκε στις 18/04/2018]

http://www.selec.org/p280/Task_Force_on_Human_Trafficking_and_Migrant_Smuggling

United Nations (1948) Universal Declaration of Human Rights [Ανακτήθηκε στις 13/03/2018]

<http://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>

United Nations (1951) Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and of the Exploitation of the Prostitution of Others [Ανακτήθηκε στις 03/03/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/TrafficInPersons.aspx>

United Nations (1966) International Covenant on Civil and Political Rights

[Ανακτήθηκε στις 16/03/2018]

<http://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>

United Nations (1990) Convention on the Rights of the Child [Ανακτήθηκε στις 13/03/2018] <http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>

United Nations (1996) General Guidelines for Periodic Reports [Ανακτήθηκε στις 19/03/2018]

http://www.childoneurope.org/issues/crc_committee/su06-General-Guidelines-for-Periodic-Reports.pdf

United Nations (2000) Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Women and Children, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime [Ανακτήθηκε στις 11/05/2018]

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/ProtocolTraffickingInPersons.aspx>

United Nations (2003) Agenda for Protection γ' έκδοση [Ανακτήθηκε στις 24/03/2018]

<http://www.unhcr.org/protection/globalconsult/3e637b194/agenda-protection-third-edition.html>

United Nations (2004) United Nations Convention Against Transnational Organized Crime and the Protocol Thereto [Ανακτήθηκε στις 07/05/2018]

https://www.unodc.org/documents/middleeastandnorthafrica/organised-crime/UNITED_NATIONS_CONVENTION_AGAINST_TRANSNATIONAL_ORGANIZED_CRIME_AND_THE_PROTOCOLS_THERETO.pdf

United Nations (2010) Convention and Protocol Relating to the Status of Refugees

[Ανακτήθηκε στις 24/03/2018]

<http://www.unhcr.org/protection/basic/3b66c2aa10/convention-protocol-relating-status-refugees.html>

United Nations, Human Trafficking Indicators [Ανακτήθηκε στις 24/05/2018]

https://www.unodc.org/pdf/HT_indicators_E_LOWRES.pdf